

**KKTC
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI**

**ÖZEL EĞİTİMDE MONTESSORİ YÖNTEMİNİN
KULLANIMINA YÖNELİK ÖĞRETMENLERİN
GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Rıdvan EKİNCİ

**Lefkoşa
2019**

**KKTC
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI**

**ÖZEL EĞİTİMDE MONTESSORİ YÖNTEMİNİN
KULLANIMINA YÖNELİK ÖĞRETMENLERİN
GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Mukaddes SAKALLI DEMİROK**

Rıdvan EKİNCİ

Lefkoşa

2019

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü ne;

Rıdvan EKİNCİ'nin "Özel Eğitimde Montessori Yönteminin Kullanımına Yönelik Öğretmenlerin Görüşlerinin Belirlenmesi" başlıklı tezi 14/06/2019 tarihinde jürimiz tarafından Özel Eğitim Anabilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Başkan : Yrd. Doç. Dr. Cahit NURİ

Üye : Yrd. Doç .Dr. Başak BAĞLAMA

Üye (Danışman) : Doç. Dr. Mukaddes SAKALLI DEMİROK

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

....../....../2019

Prof. Dr. Fahriye ALTINSAY AKSAL
Eğitim Bilimleri Enstitü Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Bu tezin içeriğinde sunulan verileri, bilgileri, dokümanları, akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere, bilimsel etik kuralların gereği olarak, eksiksiz şekilde uygun atıf ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Rıdvan EKİNCİ

ÖNSÖZ

Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Özel Eğitim Anabilim Dalı, yüksek lisans programının gereği olarak hazırlanan bu araştırmanın amacı, Özel Eğitim Öğretmenlerinin, Montessori Yönteminin Kullanımına Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesidir.

Araştırma altı bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde sırasıyla problem durumu, araştırmanın amacı, önemi, sınırlıkları, tanımlar ve kısaltmalar sunulmuştur. Araştırmanın ikinci bölümünde kavramsal bilgiler ve ilgili araştırmalar yer almıştır. Üçüncü bölümünde araştırmanın yöntemi, örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizine yer verilmiştir. Dördüncü bölümde bulgular sunulmuş, beşinci bölümde bulgular bağlamında ulaşılan sonuçlar tartışılıp yorumlanmıştır. Altıncı bölümde ise araştırmanın sonuçlarına ve önerilere yer verilmiştir.

Araştırmamın her aşamasında yardımlarını, maddi manevi desteğini esirgemeyen abim Doğan EKİNCİ'ye eğitim ve araştırmada tez danışmanım Doç. Dr. Mukaddes SAKALLI DEMİROK hocama teşekkürlerimi sunarım.

RIDVAN EKİNCİ

ÖZET

ÖZEL EĞİTİMDE MONTESSORİ YÖNTEMİNİN KULLANIMINA YÖNELİK ÖĞRETMENLERİN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ

EKİNCİ, Rıdvan

**Yüksek Lisans, Özel Eğitim Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Doç. Dr. Mukaddes SAKALLI DEMİROK
Mayıs 2019, 82 sayfa**

Bu araştırmanın amacı özel eğitim öğretmenlerinin montessori yöntemini kullanımına yönelik görüşlerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda, özel eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin Montessori yöntemine yönelik görüşlerini belirlemek için, yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla yapılan nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 eğitim öğretim yılı bahar döneminde, Türkiye Cumhuriyetinde, Mardin ili Kızıltepe ilçesinde bulunan Özel Öz Şifa Rehabilitasyon Merkez inde çalışan 6 Özel eğitim öğretmeni, Van ili İpekyolu ilçesinde bulunan Özel Taha Eğitim ve Rehabilitasyon Merkez inde çalışan 9 özel eğitim öğretmeni oluşturmaktadır.

Yapılan araştırma sonucunda, öğretmenlerin tümü, öğrencilerin özelliklerini göz önünde bulundurarak her öğrenci için ayrı bir program şeklinde Montessori eğitimini uyguladıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin Montessori yöntemini özel gereksinimli çocukların programlarına uygularken karşılaştığı zorluklara dikkate alındığında, en çok rastlanılan zorluğun gelişimsel olarak farklı olan çocukların aynı anda sınıfta olması olduğu öğretmenlerin yarısından fazlası ifade etmiştir.

Öğretmenlerden bazıları Montessori yöntemi uyguladığı zaman, sınıf ortamını çocuğun yarımsız kendi ulaşabileceği şekilde düzenlediklerini ifade etmişlerdir. Bazıları ise öğrencilerinin dikkatini kendine ve verilen eğitime verilebilecek şekilde düzenlemeyi tercih etmektedirler. Öğretmenlerin tamamına yakını Montessori yöntemi uyguladıkları sırada aynı düzeyde olan çocuklardan işbirliğine dayalı küçük gruplar oluşturarak sınıf kontrolü sağladıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin tamamına yakını Montessori yöntemini uyguladıkları zaman öğrencilerinin kendi kendine yetebilme, özgüven ve öz denetim sağladıklarını bildirmişlerdir. Öğretmenlerin yarısı Montessori yönteminin uygulanmasıyla

çocukların az etkileşime girmesi bağımsızlaşma için bir başlangıç yarattığını, her öğrenci kendi programına yoğunlaştığı için bu durum onlara bağımsız hareket etmelerine yardımcı olduğunu belirtmişlerdir.

Sonuç olarak, Montessori öğretimi yapması sonrasında çocuğun okulda öğrendiklerinin genellemesi konusunda, aile ile sürekli iletişim halinde olduklarını belirtmiştir. Öğretmenlerden tümüne yakını, Montessori yönteminin, tüm eğitim kademelerinde yaygınlaşarak uygulanması gerektiğini belirtmiştir. Özellikle sayısı azaltılmış sınıflarda birebir çalışarak Montessori eğitimi ile temel becerilerin verilmesi gerektiğini savunan, Montessori yönteminin dikkat çeken bir yöntem olması sebebiyle öğrencide her açıdan olumlu bir işleyiş yaratmakta olduğunu savunan öğretmen bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Özel eğitim, Öğretmen görüşleri, Montessori yöntemi, Özel gereksinimli birey

ABSTRACT**DETERMINATION OF TEACHERS 'VIEWS ON USE OF MONTESSORI
METHOD IN SPECIAL EDUCATION****EKİNCİ, Rıdvan****Master Thesis, Special Education****Thesis advisor: Doç. Dr. Mukaddes SAKALLI DEMİROK****May 2019, 82 Page**

The aim of this study is to determine the opinions of special education teachers about the use of montessori method. For this purpose, in order to determine the opinions of teachers working in private education institutions about Montessori method, it was carried out by qualitative research method which was conducted through semi-structured interview. The study group 2018-2019 academic year spring semester, the Republic of Turkey, Mardin Kiziltepe in the district private Self-Healing Rehabilitation Centers in running 6 special education teacher, Van province in Silkroad county constitutes a private Taha working on in training and rehabilitation centers 9 special education teacher.

As a result of the research, all teachers stated that they applied Montessori education as a separate program for each student considering the characteristics of the students. Considering the difficulties faced by teachers when applying the Montessori method to the programs of children with special needs, more than half of the teachers stated that the most common difficulty was the developmentally different children at the same time in the classroom.

Some of the teachers stated that when they applied the Montessori method, they organized the classroom environment in a way that the child could reach without help. Some prefer to organize the attention of their students in such a way that they can be given to themselves and to the education given. Almost all of the teachers stated that they provided classroom control by forming cooperative small groups of children at the same level when applying the Montessori method.

Almost all of the teachers reported that their students provided self-sufficiency, self-confidence and self-control when they applied the Montessori method. Half of the

teachers stated that the little interaction of children with the application of Montessori method created a beginning for independence, which helped them to act independently as each student focused on his / her own program.

As a result, after the Montessori teaching, the child stated that they were in constant contact with the family about the generalization of what they learned at school. Almost all of the teachers stated that the Montessori method should be applied at all levels of education. There are teachers who argue that Montessori education should be given basic skills by working one-to-one in the reduced-number classes, and that the Montessori method creates a positive functioning in every aspect since it is a remarkable method.

Keywords: Special education, Teachers' views, Montessori method, Individual with special needs

İÇİNDEKİLER

JURİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii

BÖLÜM I

GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	6
1.3. Araştırmanın Önemi.....	7
1.4. Sınırlılıklar	8
1.5. Tanımlar	9
1.6. Kısaltmalar	10

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	11
2.1. Kavramsal Açıklamalar	11
2.2. Montessori Yöntemi.....	16
2.3. Montessori Yönteminde Sınıf Ortamı	17
2.4. Montessori Yönteminde Materyaller	18
2.5. Montessori Yönteminin Özellikleri	19
2.6. Montessori Yönteminin İlke ve Teknikleri.....	20
2.7. Montessori Yönteminde Hata Düzeltme.....	21
2.8 Montessori Sınıflarında Öğrencilerin Akademik Gelişimi	22
2.9. Montessori Eğitim Sisteminde Çok Yaşlı Sınıflar	22
2.10. Montessori Eğitiminin Yetersizliği Çocuklarda Kullanılması	23
2.11. Montessori Eğitiminde Öğretmenin Rolü	24
2.11. İlgili Araştırmalar.....	25

BÖLÜM III

YÖNTEM	30
3.1. Araştırma Modeli	30
3.2. Çalışma Grubu	30
3.3. Veri Toplama Araçları	32
3.4. Verilerin Toplanması	34

BÖLÜM IV

BULGULAR.....	36
---------------	----

BÖLÜM V

TARTIŞMA VE YORUM.....	63
------------------------	----

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER	68
6.1. Sonuçlar	68
6.2. Öneriler	69
EKLER.....	80

BÖLÜM I

GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde problem durumu, amacı, önemi, sınırlılıkları ve tanımları yer almaktadır. Ayrıca araştırma kapsamında geçen birtakım kavramların kısaltmalarına da yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Özel gereksinimli bireylerin topluma kazandırılmasında eğitim oldukça önemli rol oynamaktadır. Eğitimin etkili olabilmesi için özel gereksinimli bireylerin problem davranışlarının azaltılması, etkinliklere yönelik motivasyonlarının ve etkinlikle ilgili olan davranışlarının pozitif olacak şekilde artırılması gerekmektedir (Çetin, 2017).

Her toplum birbirinden farklı özelliklere sahip bireylerden oluşmaktadır ve farklılıklara yol açan bu bireysel özellikler, bazı bireylerin yaşamında ve eğitiminde birtakım özel önlemler almayı gerektirmektedir. Toplumda bağımsız yaşayabilmek için birtakım özel önlemlere ve desteğe ihtiyaç duyan bireylere özel gereksinimli birey denilmektedir. Başka bir ifade ile özel gereksinimli birey, gelişimi normalden farklı olan birey olarak tanımlanmaktadır (Baykoç ve Dönmez, 2010).

Özel gereksinimli bireylerin farklılıkları dikkate alınarak mümkün olan en erken dönemde uygun eğitim ortamlarında, uygun yöntemler ve araç-gereçler kullanılarak desteklenmesi, var olan kapasitelerini en üst seviyede kullanabilmeleri açısından son derece önemlidir (Ersoy ve Avcı, 2000).

Günümüzde özel gereksinimli bireylere yönelik en etkili desteğin özel eğitimle sağlanabileceği ifade edilmektedir (Yörükoğlu, 2007) . Özel eğitim en geniş kapsamı ile özel gereksinimli bireylerin, yeterliliklerine dayalı olarak eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile gelişim özelliklerine uygun ortamlarda aldıkları eğitimi ifade etmektedir (Sağıroğlu, 2006).

Normal gelişim gösteren çocuklarda gelişim sırayla devam ederken, özel eğitim gereksinimi olan çocuklarda gelişimin daha yavaş ve farklı sıralarla olduğu gözlenmektedir (Kayılı, 2010). Özel eğitim gereksinimi olan çocuklarda gelişimin yavaş olması; iç disiplinin kontrolünü, dikkat ve konsantrasyonu, bilişsel becerileri,

psikomotor becerileri, öz bakım becerilerini ve problem çözme becerilerindeki gelişimi de olumsuz yönde etkilemektedir (Tiryaki, Aral, Bıçakçı, Sultanoğlu ve Şahin, 2015).

Özel eğitim, normal öğrenci özelliklerinden önemli ölçüde farklılaşan öğrencilere sağlanan, bireysel olarak planlanmış ve bireyin bağımsız yaşama olasılığını en üst düzeye kadar çıkarmayı hedefleyen eğitim hizmetleri bütünüdür. Bu bağlamda özel eğitimin temel amacı, özel gereksinimli öğrencilerin toplumda mümkün olduğunca bağımsız olarak yaşamlarını sürdürebilmelerini sağlayacak becerileri kazandırmaktır. Sağlanacak eğitimin niceliği ve niteliği ne kadar yüksek olursa, öğrencilerin de bağımsız yaşam becerilerini kazanarak toplumsal yaşama katılmaları o denli kolay olur (Ergül, Baydık ve Demir, 2013). Bununla beraber özel eğitim, yetersizliği olan bireylere yapılan amaçlı bir müdahaledir. Başarılı bir müdahalenin, yetersizliği olan bireyin öğrenme ortamına, okul ve topluma etkin katılımına ket vuran tüm yetersizlikleri ortadan kaldırması, o yetersizliklerden bireyi koruması ya da o yetersizliklerin üstesinden gelmesini sağlaması gerekir. Müdahalenin bu bağlamda önleyici, iyileştirici ve ödünleyici üç temel uygulama biçimi vardır. Bu temel uygulama biçimleri kapsamında, bireylerin ihtiyaç ve gereksinimleri doğrultusunda gerekli hizmetler, eğitimsel ve fiziksel düzenlemeler yapılmakta ve geliştirilmektedir (Ataman, 2012).

Yeni öğretim programlarında derslerin ezbercilikten uzak, eğlenceli, hayatın içinde ve kullanılabilir olmasına önem verildiği görülmektedir (Çelen, Çelik ve Seferoğlu, 2011). Bu anlayış eğitimde yeni yöntemlerin işe koşulmasını sağlamıştır. Artık eğitimde öğretmen merkezli anlayıştan uzak öğrenciyi merkeze alan, aktif katılımı gerçekleştirecek ve bilginin özümsemesini sağlayacak yöntemlerin uygulanması gerekmektedir (Arslan ve Özpınar, 2008). Bu yöntemlerden biri de Montessori yöntemi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Montessori eğitim yöntemi, klasik eğitim anlayışından farklı olarak merkezde çocuğun bulunduğu, özgür ortamda bireyin istediği gibi çalışabildiği, öğretmenin sınıflarda gözlemci olduğu ve gerekli olmadığı zaman müdahalede bulunmadığı, hazırlanmış çevrede bireyin iç disiplinle öz denetim sağladığı bir eğitim modelidir. Montessori eğitim sistemi, okul öncesi dönemden başlayarak üniversite öncesine kadar geçen sürede eğitim veren çağdaş eğitim yöntemlerinden biri olma özelliğini

taşımaktadır. Türkiye ve KKTC’de Montessori eğitimi, daha çok okul öncesi dönemde kullanılmakla birlikte ilkokul kademesinde de eğitim verilmektedir. Yönteminde; sevginin, saygının ve özgürlüğün bir arada bulunduğu, eğitim ortamının sunulmasıyla bireylerin tek başına her şeyi başarabilecekleri ve bu potansiyellere sahip oldukları belirtmektedir (Yücesan, 2017).

Montessori okul öncesi eğitim modeli, dünyanın pek çok ülkesinde toplam 20.000’den fazla okulda uygulanmakta olan ve yüz yılı aşkın bir geçmişe sahip olan bir eğitim yöntemidir. Montessori okullarının en önemli özellikleri çocuğun ilgisini ve odağını takip eden bireysel ve çocuğa özel eğitim programı geliştirmeleridir. Model ilk olarak 1907 yılında Maria Montessori tarafından İtalya’da Roma’nın en dezavantajlı mahallelerinde yoksul ve ihtiyaç sahibi ailelerin çocuklarıyla uygulanmaya başlanmıştır. Sınıflarda karışık yaş grubundan çocukların olması (okul öncesinde 3-6 yaş) ve kurulan sınıfların malzemelerinin uzun yıllar kullanılabilmesi sayesinde bu modelin esasında ekonomik bir şekilde yaygınlaştırılması mümkündür. Montessori modeli; Meksika, Hindistan, Tayland, Çin gibi birçok gelişmekte olan ülkede farklı sosyo-ekonomik durumu olan mahallelerde yaygın olarak uygulanmış ve çocukların bilişsel gelişimlerini, yaratıcılıklarını ve yeniliklere açık yöntemlerini geliştirmesi açısından olumlu sonuçlar vermiştir (Baynham, 2016).

Montessori eğitimi, zihinsel yetersizliği olan bireylerle çalışmalar sırasında geliştirilen bir eğitim yöntemidir (Çakıroğlu ve Wilbrant, 2008; Gutek, 2004). Montessori yöntemi, geleneksel eğitim yöntemlerinden birçok yönden ayrılmaktadır (Gutek, 2004; Kayılı, 2011). Montessori yöntemi çocuğun merkezde olduğu, sınıf ortamında özgürce hareket edebildiği, deneyimler yaşadığı, hata yapma ve sınırsız sayıda tekrar edebilme şansının olduğu alternatif bir eğitim yöntemidir (Sazak Pınar, 2006; Yıldırım ve Doğru, 2009). Bu yöntem, çocuğun bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurarak, bireysel bir çalışma ortamı sunmaktadır (Gutek, 2004). Montessori sınıflarında materyalle çalışmak için çocuğun sabırla beklediği bir ortam bulunmakta ve çocuk istediği materyalle istediği kadar çalışabilmektedir. Çünkü çocuk içsel olarak tatmin olduğunda doyuma ulaşmakta ve böylece çocuğun iç disiplin yönünden gelişmesine olanak sağlanmaktadır (Gutek, 2004; Montessori, 2015). Özel eğitim gereksinimi olan çocuk, Montessori yönteminde somut materyalleri deneyimlediği ve keşfettiği bir ortamda kendi kendine öğrenerek gelişmektedir (www.montessori.edu).

Montessori eğitimi, özellikle özel gereksinimli öğrencilerin öğretim ortamına dahil edilmesini sağlayabilecek elverişli bir yöntemdir. Montessori yöntemi “çocuğu takip etmek” ve her bir benzersiz çocuğun ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde eğitim programı kişiselleştirmektir. Her Montessori sınıfının kapsamı ve sırası, çocuklara tanıtım etkinliklerinden ileri materyaller ve konseptlere kadar üç yıllık bir eğitim programı süresi sunar. Montessori eğitiminin bu ilkeleri, yetersizliği öğrencilere “iyi bir uyum” sağlamaktadır (McKenzie ve Zascavage, 2012; Pickering, 2008).

Maria Montessori eğitim yöntemine 1900'lerin başında, İtalyan kurumlarında ikamet etmekte olan, okul çağındaki yetersizliği çocuklar ile başladı. Yetersizliği öğrencilerin kavram ve becerileri öğrenmelerine yardımcı olmak için uygulamalı öğrenme materyalleri tasarladı. Test edildiğinde, özel gereksinimli olan bu öğrenciler, geleneksel devlet okullarında eğitim görmüş tipik olarak gelişmekte olan çocukları geride bıraktılar (Wolfe, 2002). 1907 yılında, Dr. Montessori, İtalya'nın San Lorenzo bölgesindeki varoşlarında yaşayan risk altındaki küçük çocukları eğitmek için bir Çocuk Evi geliştirmiştir. Maria Montessori'nin kendisi özel eğitimin öncülerinden biri olmuştur (Odom, Brantlinger, Gersten, Horner, Thompson ve Harris, 2005).

Bugün 4500'ü Amerika Birleşik Devletlerinde olmak üzere dünyanın birçok ülkesinde Montessori yöntemini esas alarak eğitim hizmeti veren çok sayıda (8000 civarında) okul bulunmaktadır. Montessori'nin geliştirdiği öğretim materyalleri, tıpa tıp aynıları olmasa bile tüm dünyada yaygınlaştı. Bugün okul öncesi eğitim kurumlarında kullanılan materyallerin, oyuncakların çoğunda Montessori etkisini görmek mümkündür. Kısacası üstlendiği görevini içtenlikle yerine getiren Montessori, 1952'de ölmesine rağmen çocuk eğitimi konusundaki etkisini hala sürdürmektedir. Montessori yöntemi çağdaş öğrenme yöntemleri çerçevesinde ele alındığında, gelecekte de etkisini sürdüreceği gibi görünmektedir (Topbaş, 2018).

Kayılı ve Gönen, (2018) Montessori materyallerinin orta düzeyde zihinsel yetersizliği olan çocukların küçük kas becerilerine olan etkisini incelemiştir. Bu çalışmada, Montessori materyallerinin beş-altı yaş aralığındaki orta düzeyde zihinsel yetersizliği olan çocukların küçük kas becerilerine etkisi incelenmiştir. Özellikle Montessori yönteminin motor beceriler üzerindeki etkilerini araştıran araştırmalarla araştırma sonuçları paralellik olduğu bu araştırmayla gösterilmiştir (Ashyüksel, 2015; Selçuk, 2016). Bu araştırmalar özellikle göstermiştir ki Montessori yöntemi çocukların

büyük kas ve küçük kas becerilerini olumlu yönde desteklemektedir. Yapılan araştırmada da kullanılan Montessori materyalleri yetersizliği olan çocukların küçük kas becerilerine olumlu yönde katkı sağlamıştır.

Montessori'nin kullandığı eğitim ortamları ve onun prensiplerine uygun olarak hazırlanmış malzemelerin çağdaş eğitim yöntemlerini uygulayan okul öncesi eğitim kurumlarında çok yararlı olduğunu belirtmek gerekir. Montessori ilkelerine uygun olarak, gelişen çağın ihtiyaçlarına uygun yeni malzemeler ve etkinlikler hazırlamak, bunları program içinde uygun biçimde kullanmak çocuk eğitiminde benimsenmesi gereken önemli bir noktadır (Oktay, 1987).

Erben (2005) ise çalışmasında, Montessori eğitiminin zihinsel ve işitme yetersizliği çocukların alıcı dil becerilerinden görsel algı düzeyine etkisi olup olmadığını incelemiştir. 40 çocuk ile yürütülen çalışmada, altı hafta süresince çocuklara Montessori eğitimi kapsamında geometrik cisimlere yönelik çalışmalar sunulmuştur. Araştırma sonucunda, işitme yetersizliği çocukların öntest-sontest puanları arasında anlamlı bir fark bulunmazken, zihinsel yetersizliği çocukların öntest-sontest puanları arasında anlamlı fark olduğu belirlenmiştir. Tiryaki ve arkadaşları (2015) tarafından yapılan benzer bir çalışmada da Montessori eğitiminin çocukların fiziksel ve bilişsel gelişimleri ile iletişim becerilerini geliştirdiği belirlenmiştir.

Montessori yöntemi programında otuz altı ay, altmışaltı ay arası çocuklarda özgüven, başarıma duygusu, yapabilme, uygulama yapmaya istekli olma hali geliştirir. Özgüven gelişimiyle birlikte serbest hareket edebilme başkalarına yardım etme isteği duygusunu ön plana çıkarır. Bu eğitim programını uygularken zorlama yoktur derse ilgi çekme, eğitimcinin rehberlik ederek çocuğun dikkatini istediğimiz noktaya hareket ettirme eğilimi vardır. Öğrenme mekanizmasını harekete geçirebilmemiz için Montessori eğitim araçlarından yardım alarak öğrenmeyi mükemmelleştirebiliriz. Öğrenci öğrenme duygusunu yaşadığı noktada artık eğitim bir parçası olup işlem sıralarını kendi istediği şekilde uygular. Zorlandığı noktada arkadaşlarını veya rehber öğretmeni gözlemleyerek hareketleri ve uygulamaları yapmaya başlar (Wilbrant, 2015).

Tüm öğretmenler Montessori yöntemi doğrultusunda eğitim yöntemini içselleştirdiklerini yapılan bir araştırmada doğrulamışlardır. Aynı araştırmada öğretmenler, tüm eğitim alanlarını kapsayan eğitim aldıklarını vurguladılar. Ayrıca,

Türkiye'deki tüm okulların ticari amaçlarla açıldığını ve bu okulların Montessori yöntemi temelinde eğitim veren kurumların standartlarına uymadığını öne sürmüşlerdir. Montessori yöntemine yönelik tüm eleştirilerin, yöntemin uygulanmasının temelsiz olduğunu anlatan öğretmenler, deneyimli denetçilere, hizmet içi eğitime ve Montessori yöntemi üzerine bilimsel çalışmalara ihtiyaç duyulduğu görüşünde birleşmişlerdir (Atli, Korkmaz, Tastepe & Koksak Aksoy, 2016).

Montessori yönteminin yalnızca okulöncesinde kullanılabileceği algısı bu yöntem yanlış değerlendirildiğini ortaya çıkarmaktadır. Montessori eğitim döneminin uzun olması gerekmekte ve okulöncesinden orta öğretime kadar tüm eğitim ortamlarında kullanılabilmektedir. Araştırma esnasında bir öğretmenin çocukların ileri ki eğitim öğretim hayatlarında da bu yöntemden faydalanmaları gerektiği görüşü umut vericidir (Korkmaz, 2005).

Yapılan bir başka araştırmada, Montessori ve STEM eğitim yöntemlerini ayrı ayrı cevaplandıran öğretmenlerin belli başlı konularda kesiştikleri, ortak yönlerinin olduğu açıkça görülmüştür. Öğretmenlerin düşüncelerine göre hangi yöntem uygulanırsa uygulansın eğitim sistemimizin en büyük açığı okullarımızdaki fiziksel ortam şartlarını sağlayamamamız bunun yanında materyal eksikliğimiz gelmektedir denilmiştir (Açıkgöz, 2018).

Görüldüğü gibi Montessori eğitimi ve öğretmen görüşlerinin incelendiği araştırmalar literatürde oldukça az sayıdadır. Mevcut çalışmalarda yalnızca verilen eğitimin etkililiğine yönelik görüşler verilirken, Montessori eğitiminin ve öğretmenlerin görüşlerinin birlikte incelendiği özel eğitim konulu herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Montessori eğitiminin ilk olarak zihinsel yetersizliği çocuklarla yapılan çalışmalar sonucu geliştirildiği göz önünde bulundurulduğunda araştırmada, özel eğitimde görevli öğretmenlerin Montessori Yöntemine yönelik görüşleri incelenmeye çalışılmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın genel amacı, özel eğitim öğretmenlerinin montessori yöntemini kullanımına yönelik görüşlerini belirlemektir. Genel amaç doğrultusunda aşağıdaki aşağıdaki alt amaçlar sorularına yanıt aranmıştır.

1. Özel gereksinimli çocuklara öğretim yaparken öğretmenlerin Montessori eğitim materyallerini nasıl kullandıklarına yönelik görüşleri nelerdir?
2. Öğretmenler Montessori yöntemini özel gereksinimli öğrencilerine programlarına nasıl uyardıklarına ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Öğretmenlerin Montessori yöntemini özel gereksinimli çocukların programlarına uygularken karşılaştıkları zorluklar nelerdir?
4. Öğretmenler Montessori yöntemini kullanırken sınıf ortamı düzenlemesine yönelik görüşleri nelerdir?
5. Montessori yöntemini kullanırken öğretmenler sınıf kontrolünü nasıl sağladıklarına ilişkin görüşleri nelerdir?
6. Öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanımı özel gereksinimli öğrencilerde sağladığı kazanımlar nasıldır?
7. Öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanarak özel gereksinimli öğrencinin ailesi ile nasıl işbirliği kurduklarına yönelik görüşleri nelerdir?
8. Öğretmenler Montessori yöntemi kullanarak özel gereksinimli öğrenciye beceriyi ne kadar zaman harcadıklarına yönelik görüşleri nelerdir?
9. Öğretmenler Montessori yöntemi kullanmanın öğrencinin problem davranışlarında etkisine yönelik görüşleri nelerdir?
10. Öğretmenlerin Montessori yönteminin özel gereksinimli öğrenciler üzerindeki etkisine yönelik görüşleri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Montessori sınıflarındaki eğitim programı, erken çocuklukta önerilen özel eğitim uygulamalarıyla yakından uyumludur. Montessori yöntemi, birçok yaş sınıflarında uygulamalı, farklılaştırılmış, kendi kendine öğrenmeyi içermektedir (Cossentino, 2010). Benzer şekilde, özel eğitimciler genellikle çok-boyutlu ve uygulamalı materyaller kullanarak, öğretime farklılaştırılmış veya bireyselleştirilmiş bir yöntem uygularlar. Özel eğitimciler, öğretimlerini çocuğun öğrenme hızına uyacak şekilde yapılandırırlar (Kirk, Gallagher, Coleman ve Anastasiow, 2011). Montessori'nin erken çocukluk sınıflarında, tipik olarak gelişmekte olan öğrenciler (Lillard ve Else-Quest, 2006) ve yetersizliği risk altındaki çocuklar için akademik ve sosyal becerilerde kazanımlar bildirilmiştir. Bu olumlu sonuçlar Montessori okullarına

devam eden yetersizliği öğrenciler için sosyal ve akademik kazanımların olabileceğini göstermektedir (Miller, Dyer, Stevenson ve White, 1975; Pickering; 1992).

Okulda verilecek bir Montessori eğitimi işin kavramsal ve teorik yönünü teşkil etmektedir. Montessori eğitiminden istenilen sonucun alınabilmesi için başta eğitim öğretim faaliyetlerinin Montessori'nin ilkelerine bağlı olarak yürütülmesiyle birlikte öğretmenlerin ders içi ve ders dışı tüm davranışlarında kendini göstermesi gerekmektedir. Bu durum öğretmenlerin Montessori'nin ilkelerini benimseyip kendilerini geliştirmelerindeki önemini ortaya koymaktadır. Özellikle kişilik ve ahlaki gelişim sürecinin şekillendiği ilköğretim süreci içerisinde, öğrencilerin kendilerini Montessori eğitimi ile geliştirmelerinde sınıf öğretmenlerinin rolü yadsınamaz bir gerçektir. Özel eğitim öğretmenlerinin Montessori yöntemi konusundaki edinmiş oldukları bilginin yanı sıra görüş, değer ve yargıları mesleki yaşantılarında da öğrencilerine olumlu ya da olumsuz olarak yansıyacaktır. Bunun için özel eğitim öğretmenlerinin davranışlarını doğrudan etkileyen görüşlerinin belirlenmesi yetiştireceği öğrenciler açısından ayrı bir önem kazanmaktadır. Öğretmen davranışları öğrenci davranışlarının oluşturulmasında çok önemli bir etkidir. Bireyin davranış göstermesine neden olan eğilimler anlamına gelen görüşler de bir bakıma davranışların belirleyicisidir denilebilir. Bu etkisinden dolayı öğretmen görüşlerinin belirlenmesi önem taşımaktadır.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma aşağıda verilen kapsam ve sınırlılıklar içerisinde yürütülmüştür.

1. Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezlerinde görev yapan özel eğitim öğretmenleriyle sınırlı tutulmuştur. (15 Özel Eğitim Öğretmeni)
2. Çalışma 2018/2019 Eğitim Öğretim yılı Bahar dönemi ile sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Özel Eğitim: Özel eğitim en geniş kapsamı ile özel gereksinimli bireylerin, yeterliliklerine dayalı olarak eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile gelişim özelliklerine uygun ortamlarda aldıkları eğitimi ifade etmektedir (Sağıroğlu, 2006).

Montessori Eğitimi: Montessori eğitimi, özellikle yetersizliği öğrencilerin dahil edilmesine elverişli bir eğitim ortamı sağlayabilecek bir yöntemdir. Montessori yöntemi “çocuğu takip etmek” ve her bir benzersiz çocuğun ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde eğitim programı kişiselleştirmektir. Her Montessori sınıfının kapsamı ve sırası, çocuklara tanıtım etkinliklerinden ileri materyaller ve konseptlere kadar üç yıllık bir eğitim programı süresi sunar. Montessori eğitiminin bu ilkeleri, yetersizliği öğrencilere “iyi bir uyum” sağlamaktadır (McKenzie ve Zascavage, 2012; Pickering, 2008).

Montessori Materyalleri: Maria Montessori’nin kendi yöntemi için kullandığı özel materyallerdir.

1.6. Kısaltmalar

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

TC : Türkiye Cumhuriyeti

KKTC : Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kavramsal Açıklamalar

Bu kısımda araştırmanın temel dayanağı olan “bilişim suçları” kavramı kavramsal açıdan ele alınmıştır.

2.1.1. Montessori Eğitimi: Tarihsel Bir Perspektif

Tarihsel olarak, Montessori okulları, İtalya'daki ilk kadın tıp doktoru Maria Montessori ile başladı. Montessori, 1900'lü yılların başlarında Roma'daki iltica dönemlerinde özel gereksinimli olan küçük çocuklara öğretmeye başladı. Özel ihtiyaçları olan bu çocuklarla yaptığı işte en fazla Fransız hekimlerin çalışmalarından ve erken dönemdeki özel eğitimciler olan Jean-Marc Gaspard Itard (1774-1838) ve Edouard Seguin'den (1812-1880) etkilenerek Montessori yöntemini geliştirmiştir(Foschi, 2008). Wolfe (2002), Roma psikiyatri kliniklerindeki özel gereksinimli olan küçük çocuklarla bu modelin etkinliğini gösteren Montessori yönteminin erken dönemdeki bir değerlendirmesini belgelemiştir. 1900'lerin başında, Montessori'nin deneysel ortamlarında eğitim görmüş özel gereksinimli olan öğrencilere, okul sonunda bölgesel başarı testleri verildi. Özel gereksinimli olan bu öğrenciler, geleneksel devlet okullarında eğitim görmüş, tipik olarak gelişen çocuklardan daha iyi performans gösterdiler (Wolfe, 2002). Daha sonra, Dr. Montessori 1907'de küçük çocukları eğiten bir çocuk bakım merkezi olan Çocuk Evi'ni İtalya'nın, San Lorenzo'daki konut projelerinde kurmuştur.

Bu okula kayıtlı olan küçük çocuklar, fabrika işçilerinin oğulları ve kızlarıydı ve iş günü boyunca gözetimden uzaktılar. Çocuk Evi'nde daha fazla zaman harcadıklarından, daha önce çekilen ve asi olan bu fakir çocuklar, kişinin kendisini düzelten materyalleri kullanmada daha fazla konsantrasyon ve ilgi geliştirmişlerdir. Bu çocukların sınıftaki bilimsel gözlemlerine dayanarak, Maria Montessori, fiziksel ihtiyaçlarını karşılamak için mobilyalar tasarladı ve öğrenme materyallerini değiştirmeye devam etti. Bu Çocuk Evi'nde Maria Montessori, sınırlar dahilinde özgürlük ve sınıf içinde bağımsızlık ve hareket geliştirmeye vurgu yapma gibi eğitim için temel fikirlerinden bazılarını geliştirmiştir (Kramer, 1988).

Amerika Birleşik Devletleri'nde, Montessori eğitimi, 1910'da, Thomas Edison ve Alexander Graham Bell gibi önde gelen savunucuları tarafından tetiklenen ve ayrıca parlayan medya raporları tarafından hızlı bir şekilde göze girmiştir. Ancak 1920'lerde Montessori hareketi başarısızlığa uğradı ve Montessori okulları sayı olarak kırk yıl boyunca geri kaldı. Bununla birlikte, 1960'da, Montessori eğitiminin belirgin bir şekilde Amerikan versiyonu şekillenmeye başladı. Amerika'da bu eğitimin canlanmasının lideri, değişime neden olan kişi, ikna edici bir eğitimci olan Nancy McCormick Rambusch olmuştur. 1960 yılında, Dr. Rambusch, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Montessori yöntemini destekleyen birkaç modern dönem organizasyonunun ilk ve en büyüğü olan Amerikan Montessori Derneği'ni (AMS) başlattı. Rambusch ve AMS, başlangıçtan 20. yüzyılın ortalarında Amerikan kültürünü daha iyi yansıtmak için Montessori eğitiminin hafifçe değiştirilmiş bir versiyonunu geliştirdiler (Rambusch, 1962). AMS, tüm Montessori öğretmen eğitimcilerinin bir üniversite diplomasına sahip olmaları konusunda ısrar etti, böylece kursların eyalet eğitim birimleri tarafından potansiyel olarak tanınması sağlandı. AMS ayrıca, öğretmenler için eğitim programı genişletti ve geleneksel öğretmen hazırlığında Montessori kursunu sunarak, kaynaştırma eğitiminde bir yol açmaya çalışmıştır.

Takip eden yıllarda, ABD'deki Montessori okulları sayıca istikrarlı bir şekilde büyüdü ve bugün 4.000'den fazla Montessori okulu kurulmuş oldu. Bu okullardan 450'den fazlası devlete ait Montessori okullarıdır (AMS, 2014).

Montessori Yöntemi bir dizi prensibe dayanır. Maria Montessori, erken çocukluk sınıflarını “Çocuk Evleri” olarak tanımladı; bu, çocukların sadece ait oldukları ve kendilerini rahat hissettiği bir yer değil aynı zamanda sorumlu oldukları bir yer anlamına da geliyordu (Montessori, 1966). Örneğin, üç yaşın altındaki çocuklar bağımsızlık ve sorumluluk geliştirmek için masaları süpürmeyi ve yıkamayı öğrenirler. Montessori öğretmeni, küçük çocuklar için estetik açıdan hoş bir ortam yaratmaktan ve böylece bir huzur ve düzen duygusu getirmekten sorumludur. Lütuf ve nezaket dersleri (örneğin, sınıfa bir misafir ağırlama), Montessori sınıfında, çevrenin farkındalığı (örneğin, birinin sandalyesini itme) ve kendi kendine bakım (örneğin, sümükürme) gibi çok önemli öğretilerdir (Wolfe, 2002).

Montessori öğretmenin rolü benzersizdir. Montessori'nin erken çocukluk sınıfında, üç ila altı yaş arası çocuklar, bir öğretmen tarafından sunulan özel olarak

tasarlanmış öğrenme materyallerini veya daha uygun olarak "rehber" olarak adlandırılan öğrenme materyallerini kullanarak birlikte öğrenirler. Rehber, sınıfta çalışırken gözlemci, değerlendirici ve model rolü oynamaktadır. Montessori rehberinin amacı, bütün öğrencilerin dikkatini çekerek ve diğer öğrenciler ile bağlantılarını çok aza indirgeyerek gerekli materyallerle çalışmasını sağlamaktır.

Montessori sınıfındaki eğitim programı, özel eğitimde önerilen pek çok uygulama ile yakından uyumludur. Montessori yöntemi, çok yaş sınıflarında uygulamalı, farklılaştırılmış, kendi kendine öğrenmeyi içermektedir (Cossentino, 2010). Benzer şekilde, özel eğitimciler genellikle çok-boyutlu ve uygulamalı materyaller kullanarak, öğretime farklılaştırılmış veya bireyselleştirilmiş bir yöntem kullanırlar. Özel eğitimciler, öğretimlerini çocuğun öğrenme hızına göre yapılandırırlar (Kirk ve ark., 2011). Çocuklar için sergilenen Montessori öğrenme materyalleri, genellikle Maria Montessor'un özgün tasarımlarından ve diğer etkinliklerinden elde edilen malzemelerin bir birleşimidir; hepsi çocuğu estetik güzellik ve sadelik ile aktiviteye çekmek için yapılmıştır.

2.1.2. Itard ve Seguin Pedagojik Eğitimi

Maria Montessori, çalışmaları sırasında Paris'teki Sağır Mutes Enstitüsü'nün Fransız hekimi Itard (1774 - 1838) tarafından geliştirilen eğitim yönteminde ustalaştı. "Aveyron'un Vahşi Çocuğu" olarak bilinen çocukla olan çalışmaları özel eğitimin kurucu babalarından biri olarak tanındığından, uluslararası bir üne sahip olmasını sağladı. Davayı takip etti ve çocuğun zihinsel yetersizliklerden muzdarip olmadığını açıkladı. Bunun yerine, çocuğun duyuşal uyarınları tanımadaki işlevşel yeteneğı olmayan bir birey olduğunu iddia etti. Itard, çocuğun "yetersizliğinin" tamamen eğitimsel bir müdahaleye bağı olduğunu ve daha karmaşık bilişşel yeteneklere ulaşana kadar, hem işlevşel hem de hazırlayıcı olan duyuşal stimölasyonu tanımayı öğreterek iyileşmeye başladığını belirtmiştir (Baggio, 2017).

Öğrencisi Edouard Seguin (1812 - 1880), zihinsel yetersizliğı olan bireylerin özerkliği ve bağımsızlığı teşvik eden bir eğitimin "pedagojik bakımlarının" amaçları ile nasıl ilişkili olduğunu belirtmiştir. Kariyeri boyunca antrenmanlarla, egzersizler ile fiziksel bedeni güçlendirin ve en zorlusu olsa bile duyuşal-motor koordinasyonunu geliştirin demiştir. Itard ve Seguin'in yaklaşımı öncekilerden belirgin bir şekilde farklıydı: Bir yandan insan zekası ve kişiliğın kalıtsal olduğı ve diğier taraftan

öğrenilen davranıştan kaynaklandığı teorisine biraz ışık tuttular. Bu iki öncülden Montessori, gözlem ve deneylere dayanarak eğitime bilimsel bir yöntem fikrini almıştır (Baggio, 2017).

2.1.3 Yetersizliği Olan Çocuklara Uygulama

Montessori, zihinsel yetersizliği olan bireylerin karşılaştığı zorlukların tıbbi değil, pedagojik nedenlerle olduğunu fark ettiğinde Itard ve Seguin'in çalışmalarından ilham aldı. Maria Montessori, bakış açısını halk önünde açıkça ortaya koymaya kendini adanmıştır ve birkaç konferansın sonucunda, 1899'da Eğitim Bakanı Guido Baccelli, zihinsel yetersizliği çocukların eğitimi konusunda Roma'da ilk ortofrenik okulun kurulduğu yerde bir dizi ders vermesini istedi. Montessori, bu okulun müdürü olarak, araştırması amacıyla deneysel veri elde etmek amacıyla, hizmet veren zihin yetersizliği çocukların olduğu bir sınıfta takip etti. Bilimsel ve zihinsel test araçlarıyla Montessori, öğrencilerinin sosyal açıdan işlevsel olmalarına yardım etmeyi başardı ve yetersiz yaşlılarının derecesine ulaşacak kadar eğitti. Bu yıllarda Montessori, takip ettiği çocuklara psikik gelişiminde yardımcı olurken, ana okullara devam eden çocukların boğulduğunu ve bastırıldığını fark etti. Zihinsel yetersizliği çocukların gelişimi için etkili yöntemler, yetersizliği olmayan çocukların gelişimine yardımcı olmak için Montessori için aynı derecede geçerli olabilir. Bu öngörü öğrenme sürecinde değil, sunulan bilgiye ulaşmak için farklı fırsatlarda bulunmaktadır. "Yetersizliği bir çocuğun gelişimi, normal bir çocuğun gelişimiyle aynı yasalara uyuyor" ilkesine dayanarak, yetersizliği bir öğrencinin akranlarıyla aynı hedeflere ulaşmasının daha zor olduğunu belirterek, Montessori yöntemi tüm çocuklar için eğitim hedeflerinin aynı olduğuna inanmaktadır. 'Eğitimin', akranlardan ve öğretmenin etkisinden doğrudan emilen bireyin sosyal ve fiziksel çevresinin etkisi anlamına geldiğini belirten Montessori (1952), yöntemin hedefini normalleşmeye koymaktadır (yani, sosyal olarak kabul edilebilir davranışların tümü). Onun için eğitimin amacı, hem sağlam hem de yetersizliği çocuklar için aynı olmalıdır.

Bir çocuğun gelişimi için ilk temel şey konsantrasyondur. Onun karakteri ve sosyal davranışı için tüm temeli oluşturur. Çocuğun nasıl konsantre olacağını bulması gerekiyor ve bunun için konsantre olmak gibi bir ihtiyacı vardır. Bu, çevresinin önemini gösterir, çünkü dışarıdan çocukla etkileşime giren hiç kimse konsantre

olmamasına neden olamaz. Psişik hayatını ancak o düzenleyebilir ”(Montessori, 1952: 202).

Araştırma okulundaki tecrübesinden sonra Montessori, okul reformunu desteklemeye karar verdi ve öğrencinin bilgisi ve metodolojinin bütünlüğünün reddedilmesi yoluyla tüm çocukların gelişimi için en uygun koşulların hazırlanmasına yol açmıştır.

2.1.4 "Çocuk Evleri" Kurumu

1900’lü yılların başlarında Roma da dar gelirli ailelerin yaşadığı mahallelerde, ebeveynleri çalışan çocuklar için bir çocuk yuvası açılması düşünülmüş. Maria Montessori temeli atılan ilk çocuk evlerinin müdürü olarak çalışmaya başlamış. Böylece kenar mahallerde ilgisiz kalan 3-6 yaş çocuklar için Montessori Okulu olan “çocuk evi” açılmıştır.

Montessori’ye göre, çocuklarda doğaya karşı güven duygusunu ve sevgiyi geliştirmek; dünyadaki diğer canlıların çeşitliliğindeki sonsuzluğu ve güzelliği keşfetmesini sağladığından dolayı yalnızca çocukların canlı hayvanları beslemesiyle mümkün olabilmektedir. Bu nedenle Montessori için “ Çocuk Evi” nde hayvan besleme ve bitki yetiştirme çalışmaları büyük önem taşımaktadır (Büyüktaşkapu, 2012).

Geliştirdiği farklı türlerde materyaller ile bitki çeşitleri, hayvan resimleri ile kafes içerisinde küçük birkaç hayvan beslenmektedir. Bu oluşturduğu çocuk evlerinde, çocukların ilgi ihtiyaç ve gelişimine uygun olan materyallerle istedikleri kadar oynayıp tekrar yapmasına müsaade etmiştir. Bu sayede çocukların motivasyonunu arttırarak içsel disiplini sağlamasına, ihtiyaçlarını gidermesine imkan vermiştir. Bu durum çocuğun hem sorumluluk duygusunu hem de öğrenme isteğini olumlu yönde etkilemiştir. Montessori’ye göre anaokulu, kreş, çocuk yuvası gibi tanımların yerine çocukların kendilerini özgür hissettikleri “çocuk evleri” nden söz edilmeye başlanmıştır (Sadioğlu, 2010; Bulduk ve Toran, 2013).

Çocuk Evi ile yeni bir akım başlamıştır. Montessori önce yöntemi ortaya koyup sonrasında bunu çocuklar üzerinde uygulamasıyla diğer araştırmacılardan farklılaşmıştır. Çocuk evlerinde çocukları gözlemleyerek elde ettiği veriler sayesinde sürekli yöntemini yenilemiştir. Ayrıca Montessori alan bilgisini arttırmak amacı ile

Felsefe, Antropoloji ve Psikoloji eğitimi de almasıyla kısa süre içerisinde pedagoji tarihinin en gözde eğitim yöntemi haline gelen Montessori Yöntemi, çocuklar temele alınarak onların doğası üzerine inşa edilmiştir (Durakoğlu, 2011).

2.2. Montessori Yöntemi

Montessori çocuğu olduğu gibi görür. Çocuğa kendi kendine uygulayarak, en iyi ve en kolay şekilde öğrenme yolunu bulmasını sağlar. Montessori yöntemi, çocuğun öğrenme isteği üzerine kurulmuştur (Oğuz ve Akyol, 2006).

Montessori eğitimi, çocuğun kişiliğın geliştirilmesine yardımcı olmakla beraber çocuğun zekasının kendiliğinden çalışmasına yönelik bir mantığa dayanmaktadır. Bu eğitim yöntemi, hem bir gelişim yöntemi, hem de gelişime yardım etmek için temek ilkedir (Korkmaz, 2006).

Montessori yönteminde çocuklara, araştırma, deneme, hata yapma ve hatalarını kendi kendine düzeltmeleri için fırsatlar tanırken, Montessori materyalleri, çocukların bu hataları bulmalarına yardımcı olacak şekilde tasarlanmıştır. Öğretmenin hatasını söyleme çabasında olmaz. Eğer, çocuk kendi hatasını fark etmiyorsa, bu onun yeterince gelişmediğini göstermektedir (Danışman, 2012).

Montessori eğitimi; öğrenmeye başlayan çocuğun, doğal psikolojik eğilimlerini kullanarak gelişimi destekleyen bir eğitim sistemi olarak tanımlanmaktadır. Bu psikolojik eğilimler doğumdan yetişkinliğe kadar olan gelişimsel ilerleme, öğrenmeyi ilerletme süreci, topluluklar oluşturma ve uygarlığın geliştirilmesi gibi temel insanlık eğilimleri olarak görülmektedir (Dresser,2000: Temel, 2012).

Maria Montessori (1998) bu eğilimleri şöyle açıklamaktadır:

- Keşfetme- Araştırma ve kullanma eğilimi (Evreni ve evrenin en güzel şeylerini aktif olarak araştırıp bulma eğilimi)
- İletişim kurma eğilimi (Düşünceleri, idealleri ve duyuları çeşitli yollarla paylaşma eğilimi)
- Yönelme-Oryantasyon eğilimi (Zaman yer ve toplum içindeki rolün farkında olma eğilimi)
- Düzen eğilimi (Evrendeki birçok şeyin farkında olma eğilimi)

- Kendini mükemmelleştirme ve onun için doğruluğa ulaşma eğilimi (İyi bir insan olma eğilimi)
- Yaratıcılık / Soyutlama eğilimi (Gerçeklere dayalı fikirlere ve düşüncelere sahip olma eğilimi)

Montessori eğiliminde anahtar süreç hayal gücü ve akıl yürütme sürecidir. Bu süreç Montessori sınıfının her ögesinde bulunmaktadır. Montessori ortamında yer alan çocukların faaliyetleri sadece öğretim araçlarını kullanmakla sınırlı değildir. Günlük hayata ilişkin nesnelerle de meşgul olana çocuklar pratik hayatla ilgili işleri öğrenirler. Bunlar arasında toz almak, suyun döküldüğü yeri kurulamak, leke çıkarmak, halıları kaldırıp rulo yapmak, onları yere sermek gibi ilginç ev işleri de vardır. Bu alıştırmalar sadece çocuğun öz bakım becerilerini geliştirmek için değil daha çok ellerini kullanma ihtiyaçlarını karşıladığından dolayı yapılır (Montessori, 1970; Durakoğlu, 2010).

2.3. Montessori Yönteminde Sınıf Ortamı

Montessori Yöntemin de çocuğun kişiliğini, yaratılıştan gelen güzelliği bozulmaz sadece şekil verilir. Günlük hayattaki beceriler de " Bana kendim yapabilmem için yardım et" yöntemine göre hareket edilir. Montessori yöntemi çocukta sorumluluk duygusu aşılayarak çocuğun motivasyonunu artırır. Montessori yönteminde 5 duyunun gelişmesi çok önemlidir ve duyunun eğitimi için geliştirilmiş materyaller vardır. Bu materyaller bireysel öğretim için çok önemlidir. Duyu materyalleri matematik materyallerinin temelidir. Duyu öğretilmeden matematik öğretilmez. Montessori Yöntemini Geleneksel Yöntemden ayıran özellik ise; Montessori sınıflarında sadece öğretmenin öğretici olmaması çocuklarında birbirlerinden öğrenmesine ve kendi kendilerine problem çözme yeteneklerini geliştirmelerine imkân verir. Montessori sınıf ortamı çocuklar için emniyetli ve güvenli olmalı. Montessori sınıfları çocukların ilgilerini ve dikkatlerini dağıtmayacak şekilde sade olmalıdır. Montessori Yönteminde yapılan çalışmaların tekrarı çok önemlidir. Tekrarlar çocukların zihin gelişimi ve sakinleşmesi açısından çok önemlidir. Montessori Yöntemin de yapılan çalışmalar da zaman kısıtlaması yoktur (Şen, 2014).

Dr. Maria Montessori tarafından geliştirilen “hazırlanmış çevreler” kavramı, çocuğun doğal öğrenme eğilimine dayandıran bir anlayışla ifade etmiştir. Montessori

sınıf ortamı özel olarak tasarlamış ve çocuğu uyarıcı özelliklere sahip “geliştirici materyaller” den oluşur. Montessori sınıf ortamı bireyin kendi tercihleri ile öğrenme etkinliklerine katılmaya teşvik eder. Buluşlar yaparak öğrenen çocuklarda öz disiplin, öğrenme sevgisi, konsantrasyon, güdülenme, becerileri gelişir. Montessori yönteminin eğitim anlayışı, bireyin gelecekte meydana çıkacak olan tüm özelliklerinin esasında onlarda var olduğu gerçeğine dayanır (Aydın, 2002).

Dr. Montessori öğrenme için en geçerli güdünün bireyin kendi güdülenmesi olduğuna inanmıştır. Çocuklar öğrenmeye doğru kendilerini yönlendirirler. Öğretmen sınıf ortamını hazırlar, aktiviteyi yönlendirir ve çocuğa uyarıcı yönergeler sunar. Çocuk, yaptığı çalışmalar ile motive olur. Çocuk yaptığı her şeyi kendisi için yapar ve kendi kendisine öğretir. Kendi ilgili ve kapasitesine göre etkinlikler seçer, kendi özgürlüğünün ve doğallığının farkına vararak öğrenmenin heyecanını yaşar (Aydın, 2002).

Montessori eğitimin de kuralları çok olan bir sınıf ortamı vardır. Montessori sınıflarında söylenen her şeyin yönetime uygun olması ve yönetime göre ayarlanması gerekir. Sınıflardaki kurallar yöntemin temeline uygun olmalıdır (Şen, 2014).

Montessori sınıfını sınıf yapan unsurlarlardan bir tanesi de nedensiz hiçbir materyal sınıfta olmamasıdır. Bunun yanında sınıfa koyulan materyalin esas ve gizli amacı olmalı, dışarıdaki dünya sınıf ortamına getirilmesi gerekmekte, hareket özgürlüğü olmalı, seçme özgürlüğü olmalı ve toplum içindeki kurallar sınıf ortamında öğretilmesi gerekmektedir (Demiralp, 2014).

2.4. Montessori Yönteminde Materyaller

Montessori, duyuları “akla açılan kapılar” olarak görüyordu, yalnızca olgunlaşan duyu organlarının gelişimi değil, entelektüel gelişim için başlangıç noktası olan duysal uyarım ve manipülasyonu da görüyordu. “Duyusal materyaller”, çocukları mantıksal ve keşif duygularını içererek keşfetmeye teşvik ettiği düşünülen araçlardır. Bilimsel materyaller, en spesifik becerilere izin verdiklerinden çoklu kullanım olanaklarına izin verir. Duyusal malzeme büyüklük, ses, yüzey alanı, ağırlık, sıcaklık vb. Her grup aynı kaliteye sahip ancak sınıflandırmada maksimum ve minimum değerleriyle farklılıklar göstermektedir. Tonlama, malzemenin benzersiz kalitesini vurgularken belirgin farklarla zıtlık sağlar. Her bir malzeme türü spesifik bir

algıya dönüşür ve Montessori de duyularınızı nasıl izole edeceğinizi vurgular (Baggio, 2017).

Montessori materyalleri renk, şekil ebat özelliğine göre geliştirilmiş ve materyallerin her birinde bu özelliklerden birinin bulunmasını sağlanmıştır. Montessori'ye göre, özelliklerin izolasyonu öğrenme sürecinde oldukça etkili ve yararlıdır (Erben, 2005). Montessori materyalleri zamanı geldiğinde çocuklara öğretmenleri ya da diğer çocuklar tarafından bir kere tanıtılır ve bu doğrultuda çocuk materyalin amacına uygun olan çalışma şeklini öğrenir. Tasarlanmış olan her bir çalışma, çocuğu daha ileri bir bilişsel seviyeye çıkarmaktadır. Materyallerle çalışma sırasında birbirlerini takip ediyor olmaları çocuğun bilgisini bir temele dayandırarak ilerlemesini sağlamaktır (Yiğit 2008). Montessori materyalleri çocukların, öz-disiplin ve özgüven kazanmalarında etkili olmaktadır. Çocuğun bu yeterlikleri kazanmasında hazırlanmış olan çevrenin ve burada özgürce hareket edebilmesi önemli bir etkindir (Topbaş 2014).

Montessori sınıfı Montessori eğitimcisi, eğitici materyaller, bireysel eğitim, hazırlanmış çevre, günlük yaşam etkinlikleri, duyu materyalleri, dil materyalleri, matematik ve geometri materyalleri, genel kültür materyalleri ve güzel sanatlar materyalleri gibi alanlardan oluşmaktadır (Temel ve Toran 2013). Montessori'ye (1995) göre Montessori sınıflarında, çocuğun etrafındaki eşyalar onun vücut yapısına ve gücüne uygun olmalıdır.

2.5. Montessori Yönteminin Özellikleri

Montessori yöntemi, eğitimin yaşamın kendisi olarak hizmet ettiği teorisine ek olarak, çocuklarda bağımsız öğrenmeyi öğretmek ve geliştirmek için daha fazla destek sağlanması ile karakterize edilir (Havis, 2006). Ayrıca, bağımsızlığı sağlamak, otizmlili öğrenciler için önemlidir, çünkü “bağımsız olmanın verdiği işleyişteki zorluklar okulda otizmlili gençler için de zorluklar yaratır” (Hume, Loftin ve Lantz, 2009, s. 1330). Montessori öğretiminin geçerlilik bakımından en dikkat çekici özelliklerinden biri, öğrencilerin çeşitli biçimlerde ve kendilerine uyan farklı hızlarda öğrenmeleri ve doğanın kendilerine özgü rehberliklerine uymalarıdır (Havis, 2006). Başka bir deyişle, Montessori yöntemi *barış* ve *uyum*, öğrenmenin iki temel bileşeni olarak hizmet eder. Etkinlikleri öğrencilerin ihtiyaçlarına ve yeteneklerine göre uyarlamanın daha olumlu etkileşimler ortaya çıkarması ve özellikle İngilizcesi

akıcı olmayan insanlar için özellikle uygun olması dikkat çekicidir (Van der Ploeg, Eppingstall, Camp, Runci, Taffe ve O'Connor, 2013).

Gerçekte, Montessori Yöntemi, çocuğun üzerinde herhangi bir kontrol olmadan, çevreyi öğrenmeye hazırlık ve kontrole ihtiyaç duyar. Nitekim, çocuk öğrenme sürecine hazır hale getirilmiş çevreye göre tepki vermesi ve yanıt vermesi beklenen doğal bir manevi varlık olarak görülür. Montessori yöntemi, çocukların fiziksel öğrenimine yardımcı olmaları ve doğal ortamlarının yanı sıra birbirlerine saygı gösterme ve saygı duyma yeteneklerini güçlendirmek suretiyle çocukların öğrenmelerini arttırır. Bir Montessori ortamındaki bir çocuk, kendini kontrol etme, öz düzenleme ve öz düzeltme öğrenme ve uygulamasına yönelir.

Son karakteristik, öğrenme sürecini gözlemlemesi ve yönlendirmesi gereken sınıftaki öğretmeni işaret eden, yetişkin kişiliğidir. Aslında, öğretmenin yaptığı, “öğretmenin öğrencinin tercihlerini, hedeflerini ve gelecekteki ihtiyaçlarını göz önünde bulundurduğu” kişi merkezli bir yönetime atıfta bulunur (Browder ve diğerleri, 2014, s. 26). Trigwell, Prosser ve Waterhouse (1999) tarafından yapılan bir çalışmada, öğrencilerin öğretmenlerin öğretim yöntemlerini değiştirdiği ve öğrenci odaklı yöntemi benimsendiği sınıflarda daha iyi öğrendikleri sonucuna varılmıştır. Öte yandan, öğretmenlerin bilgi aktarmaya odaklandığı sınıflardaki öğrencilerin dersleri derinlemesine öğrenmeleri olasılığı daha azdır. Martel (2009), öğrenci merkezli stratejinin davranışsal ve akademik güçlüğü olan öğrencilere ve zihinsel yetersizliği olanlara kendi davranışlarını ve bunun ardından diğer öğrenciler üzerindeki etkisini anlama konusunda sınırlı olduğunu belirtmiştir. Ayrıca öğrenci merkezli olmanın kendi kendini izlemesi durumunun olduğunu, çünkü öğrencilerin kendi ilerlemelerini takip etmelerini ve kendi davranışlarını kontrol etmelerini sağlamaktadır.

2.6. Montessori Yönteminin İlke ve Teknikleri

Montessori: “Montessori Yöntemi kendisi de gözlem ve keşif yoluyla geliştirilmiş bir metottur. Önceki bölümlerde ifade edilen ilkeler, başlangıçta alt alta dizilip eğitime uyarlanarak Montessori yöntemi hâline gelmiş değildir. Montessori yöntemi önce gözlem ve keşif esaslarına dayalı bir deneme yanılma, deney ve tecrübe etme yoluyla oluşturulmuştur. Çocuğun yararı ve toplumun ihtiyaçları bu süreçte göz önüne alınan kriterlerdi. İlkeler, yöntemi değerlendirmede yardımcı oldu. Bu değerlendirmenin en büyük kanıtıysa çocuğun sağlıklı gelişimi, başardığı işlerden

aldığı haz ve topluma sunduğu hizmettir. Hakikatte Montessori eğitim derinliklerimizde gömülü ve hazır bulunan bu ilkelerin harekete geçirilmesine ve canlandırılmasına hizmet etmektedir” demiştir (Montessori, 2016).

Bu eğitim sisteminin “kabataslak ilkeleri” ilk kez çocuklar tarafından belirlenmiştir. Bu ilkeler daha sonraki geliştirmelerde de geçerliliğini kaybetmez. Bunlar Montessori eğitim sisteminin “belkemiğini” oluştururlar (Wilbrandt-Cakiroglu, 2009).

Montessori (1975), çocukların yetişkinler tarafından bozulan bir kişilik yapısına sahip olduğuna inanır. Bu düşünceye göre yetişkinler çocuklar için bir yetersizlikler bileşimidir. Bilindiği gibi çocuğun her alışılmadık tepkisi huysuzluk olarak nitelendirilmektedir. Ancak çocukların bu tür davranışlarının temelinde kendisini dünyaya gösterme çabası vardır. Bu nedenle Montessori için eğitimin ilk amacı çocuğun keşfedilmesi ve özgürleştirilmesidir (Durakoğlu, 2010). Montessori eğitiminde çocukları daima etkin kılarak bir şeyler yapmalarını sağlamıştır. Onun eğitiminde uyguladığı ilkelerinden biri ise çocuğu serbest bırakmaktır. Diğer ilkeleri ise yönsemelerini açıklamasına olanak vermek, çeşitli oyuncaklar vererek ilgilerine göre oynamalarını sağlamak, bu oyuncak ve parçalardan bir şeyler yapmasına olanak vermek ve oynarken gözlemlemek, kendi kendini anlamasına, eğitmesine ve geliştirmesine olanak vermektir. Bunun yanında, çocuğa ilgilendiği işi yaptırmak, çocuğun ilgisini zenginleştirmek, çocuğun sürekli olarak etkin olmasını sağlamak, çocuğun kendi hizmetlerini kendisine yaptırmak ve onları bağımsız yaşamaya yeterli kılmak diğer ilkeleri arasındadır (Eratay, 2011).

2.7. Montessori Yönteminde Hata Düzeltme

Montessori yönteminde çocuklar aynı anda bağımsız çalışabiliyorken, öğretmen olmadığı durumlarda da, materyaller çocukların hataları bulmasını sağlamaktadır. Montessori (1965), kendi kendini düzelten malzeme, hatanın kontrolünün malzemenin kendisinde yattığını ve çocuğun bunun hakkında somut bir kanıt olduğunu öne sürmektedir. Çocuğun bildiği bir sona ulaşma isteği, kendisini düzeltmesine neden olur. Bu, onun hatalarını fark etmesini sağlayan ve nasıl düzelteceğini gösteren aslında öğretmen değildir, ancak çocuğun kendi zekasının bu şekilde sonuçlanmasını sağlayan karmaşık bir eserdir.

Materyalin içindeki hatayı düzeltmek, öğretmenin geri adım atmasını ve çocukların kendi başlarına öğrenmeleri için bir fırsat sağlamasını sağlar. Bu durumda, kendi hızlarında gözlemler, karşılaştırır ve ilerlerler ve bu kendi çıkarları ile orantılıdır. Ek olarak, çocuklar gerçekliğin mutlak doğasını kesin olarak anlarlar; her nesnenin kesin bir doğası olduğunu ve belirli bir şekilde hareket ettiğini, böylece dünyadaki belirli bir düzenin varlığını fark edeceklerini öğrenirler. Ayrıca başarılı olmak için şeylerin ne olduğunu, nasıl davrandıklarını ve diğer şeylerle nasıl ilişki kurduğunu kavramaları gerektiğini öğrenirler. Rand (1970), materyalin öğrenciye cevabın bir çözümü olduğunu öğrettiğini ve cevabı arzusuyla değiştiremeyeceğini savunmaktadır. Ayrıca sorunun cevabının doğasına dikkat ederek değil, duygularına değinerek cevabın bulunamayacağını öğrenmesi gerekir. Aslında bu, onun zihinsel işleyişinin tamamen otomatikleştirilmiş bir kuralı haline geldiğini anlaması için gerekli bilişsel bir adımdır (Rand,1970).

2.8 Montessori Sınıflarında Öğrencilerin Akademik Gelişimi

Montessori'de her çocuğun kendi kendine yönlendirme için fırsatlar sağlayan ve hazırlanan ortama uygun tepkilere yol açan yetenekli ve istekli bir içsel rehberliği vardır. Yani, hazır bir ortamda kendi öz-yönelimlerini kullanan çocukların, öz-yönelimli gerçek normal gelişim için içsel rehberlik yoluyla yanıt vermesi beklenir (Havis, 2009). Akademik gelişim, çocuklar için son derece önemlidir; sonuçları okulda standart değerlendirmelerle ölçülür; Bununla birlikte, Montessori, doğru ölçümün, bir yetişkine dönüşmüş bir çocuğun başarısını değerlendirdiği görüşündedir (Lillard, 1996). Bir Montessori ortamındaki akademik gelişme, çocukların özgürce ve yalnız öğrenmek için kullandıkları düzenli bir şekilde kendini eğiten materyallerin düzenlenmesini gerektirir. Montessori olmayan bir bağlam söz konusu olduğunda, çevre her bir insanın aynı anda ortak görevleri yerine getirdiği mekanik ortam, çocuklar ise aynı materyali aynı yöntemi kullanarak öğrenmeye çalışmaktadır.

2.9. Montessori Eğitim Sisteminde Çok Yaşlı Sınıflar

Dünyadaki okullar geleneksel olarak farklı yaş seviyelerindeki çocuklardan oluşan tek odalı okul evinden ve uzun yıllar aynı çocuk gruplarında kalan öğretmenlerden oluşuyordu (Seldin, 2009). Bununla birlikte, Montessori yönteminde, farklı yaş ve karma yetenekler sunan çocuklar aynı çoklu yaş sınıflarına en az üç yıl devam etmektedir. Bu özel ortam, geleneksel okulların neye ulaştıklarını tahmin etmeyi önemli ölçüde geliştirir. Bu çok yaşlı dönemde etkileşim, sosyalleşme, problem çözme ve çocuktan çocuğa öğretme ve öğrenme birlikte sıralanır. Çocuklar yeteneklerine dayanarak

kendilerine bazı zorluklar doğurur ve akranlarından öğrenmeyi geliştirmek ve akran öğretiminde yer almak için fırsatlar sağlamak amacıyla hazır oldukları bir ortamda onlara uygun bir tempoda çalışır. Aslında, öğrenci merkezli derslerde kullanılan stratejilerden biri olarak akran eğitimi, olumlu öğrenci etkileşimini teşvik eder ve farklı becerilere sahip öğrencileri içeren karma derslere uyar (Martel, 2009).

2.10. Montessori Eğitiminin Yetersizliği Çocuklarda Kullanılması

Zihinsel yetersizliği ve işitme yetersizliği çocukların eğitiminde, materyallerin çok önemli bir yeri vardır. Çünkü materyal ile hem zihinsel hem de işitme yetersizliği çocukların, daha aktif ve hareketli olabilecekleri varsayılır. Devlet Ortofreni Okulu'ndaki zihinsel yetersizliği çocukların uygulamalarda kullandıkları materyallerle çalışarak başarı gösterdiklerini ve bu uyarılara tepkiler verdiklerini deneyimleyen Montessori, bu modeli gerekli değişiklik ve ilavelerle normal zekâlı çocuklara da uygulayarak özgün bir eğitim modeli temellerini atmıştır (Topbaş, 2015).

Materyallerin, zihinsel yetersizliği ve işitme yetersizliği çocukları eğitici etkisi olduğu düşünülmektedir. Çocuklar bu şekilde günlük yaşam, öz becerileri ve yeteneklerini keşfedebilir, çalışma sürecine alışır ve kurallı konu hükümleriyle düşünüp çalışmayı öğrenebilirler. Materyal vasıtasıyla; özgüven, çalışma azminde dayanıklılık, nesnel düşünme, şekil ve renk gözlemi için bir nevi egzersiz yapılmış olabilir. Materyallerin, çocuğu kuvvetlendirip motive ettiği düşünülmektedir. Böylece çocuk materyalleri, kimseye ihtiyaç duymadan kullanabilir ve kendini geliştirebilir. Ayrıca, çocuğun kolay algılamasını sağlayabilir ve onun hissi dünyasına hitap edebilir. Bu nedenle materyal kullanımı ve uygulaması, özellikle insan hayatının gelecekteki kişiliğinin ve benliğinin şekillendiği 3-6 yaş döneminde büyük önem taşımaktadır. Zihinsel yetersizliği ve işitme yetersizliği çocuklara sahip ebeveynler, 3-6 yaş dönemini daha bilinçli kullanıp benimsemelidirler (Erben, 2005).

Yetersizliği çocuğun büyük bir ilgi veya konsantrasyon ile gerçekleştirildiği her hangi bir faaliyetin, eğitimci tarafından dikkatle gözlemlenmesi, çocuğun dünyasını anlamak için bir yoldur. Bu tür faaliyetler eğitimci ve çocuk ilişkisi için çok önemlidir. Montessori-metotları çocuğa zaman tanımayı ve sabır göstermeyi gerektirmekte ve bu metotların bilinçli kullanımında, hem çocuğa hem de eğitime karşı takınılan genel tutumu değiştirebilmektedir. Özellikle yetersizliği çocukla çalışırken, ona sabır göstermek ve güvenmek çok önemlidir. Çünkü normal ve yetersizliği

çocuklar, materyal kullanırken birbirinden çok farklı reaksiyonlar gösterirler. Normal ve yetersizliği çocukların önüne materyal konduğundan ortaya çıkan ilk temel fark, yetersizliği çocuğun materyale kendiliğinden ilgi göstermemesidir. Yetersizliği çocuğun dikkati sürekli uyarılmalı, faaliyetlere ilgisi çekilmeli ve gözlem-karşılaştırma yapabilmesi için teşvik edilmelidir. Montessori'ye göre bunun nedeni, zihinsel yetersizliği insanların duyu ve sinir koordinasyonunda zorlanmalarıdır. Bu nedenle zihinsel yetersizliği insanın dikkati sadece materyal ile çekilemez.

2.11. Montessori Eğitiminde Öğretmenin Rolü

Montessori, eğitimcinin eğitimi ve kişiliği ile yakından ilgilenmiş ve eğitimcilerin sadece onun metotlarını kullanmalarını yeterli görmemiştir. Montessori yönteminde eğitimci rolü, yeni bir zemine oturtulmuş ve eğitimciye pasiflik rolü verilmiştir. Montessori'ye göre, eğitimci, yetersizlikleri ortadan kaldıran, dolaylı yollardan bir otorite figürünü temsil eden ve çocuğun aktif olmasını sağlayan kişidir. Eğitimci, çocukla ilişkisini engelleyen zaafalarını yok etmek için, kararlı bir şekilde ve metotları da göz önüne alarak, kendini analiz etmelidir (Berger, 2005).

Eğitimci; olumsuz, hakaret dolu sözlerin çocuk ruhunu ne şekilde etkileyebileceğini ayrıntılı bir şekilde düşünmelidir. Çünkü; olumsuz sözler çocuğu derinden etkiler ve doğruluk payı olmasa da çocuğun suçluluk duygusu yaşamasına neden olur. Çocuk, haksızlığı akıl yolu ile algılamaz, bunu ruhunda hisseder, bastırır ve içine kapanır. Yetişkine tepki olarak da utangaçlık, yalan söyleme, huysuzluk, nedensiz ağlama veya abartılı korku gibi reaksiyonlar gösterir. Bu nedenle, çocuklara haksızlık etmemek için eğitimci kendini denetlemeli, öfke ve kibrini yenmelidir. Bunlar, çocukların tüm eylemlerinin hoşgörüsü ile karşılanacağı ve eğitimin duygusalılık ile ihmal edileceği anlamına gelmez. Eğitimcinin asıl görevi çocuklar için çevreyi düzenlemek, eylemlerini gözetlemek, ihtiyaç duyduklarında onlara yardım etmektir.

Montessori yeni göreve başlayan eğitimcilere, çocuklara öğretmenleriymiş gibi davranmalarını tavsiye etmiştir. Çünkü; eğitimci bu şekilde çocuklara daha kolay etki edebilir ve dikkatlerini üzerine çekebilir. Çocuklar, materyalle uğraşmanın hazına vardıktan sonra zaten eğitimciden uzaklaşıp, materyallere yöneleceklerdir. Eğitimci çocuğun kendi kendine öğrenmeyi daha çok tercih ettiğini ve materyalleri doğru algılamış bir çocuğun, kendi kendine de verimli olabileceğini bilmelidir (Biebricher ve Speichert, 1999).

Eğitimcinin aktif görevi, çocuğu nesne münasebetine yönlendirmektir. Eğitimci, uygun bir nesneyi seçtikten sonra onu öyle sunmalı ki, çocukta ilgi uyandırsın ve onu düşüncelere itsin. Bu yüzden, eğitimci materyali iyi tanımalıdır. Ayrıca, eğitimci materyalin deneysel, teknik yönünü de bilerek, çocuğun dikkatini etkili bir şekilde çekebilmelidir. Eğitimci, özellikle bu hedef doğrultusunda eğitilmeli ve yetiştirilmelidir. Eğitimci, belli başlı sözleri teorik olarak öğrense de, metotları tecrübe yoluyla öğrenecektir. Yani, çocuğun materyalden sıkılıp sıkılmadığını veya materyalin çocuk için basit olup olmadığını yaşayarak anlayabilecektir. Bunun haricinde eğitimci, çocukları zorlayan veya heveslerini kıran materyalleri seçmemeli ve materyalleri sadece kullanma talimatına göre uygulamamalıdır. Eğitimci, burada yaratıcılığını kullanıp, uygulamayı duruma göre yapmalıdır. Eğitimcilik, kesinlikle bir yürek ve gönül işidir. Yürekle, gönülle işe başlayan her eğitimci muhakkak başarılı olacaktır (Montessori, 1978).

2.11. İlgili Araştırmalar

Yılmaz ve Bulut (2002), kentsel mekanlarda çocuk oyun alanları planlama ve tasarım ilkeleri ile ilgili bir araştırma yapmış ve sonuçta dış mekanlarda oyun oynama, çocukların becerilerini geliştirdiğini, öğrenme yeteneklerini arttırdığını, kendi kişiliklerini bulmalarını sağladığını ve çevrelerini algılamalarını kolaylaştırdığını saptamıştır.

Erben (2005) yaptığı tez çalışmasında, montessori materyallerinin zihinsel yetersizliği ve işitme yetersizliği çocukların alıcı dil gelişiminden görsel algı düzeyine etkisini incelerken, işitme yetersizliği ve zihinsel yetersizliği öğrencilerin görsel algı düzeylerine ilişkin başlangıç düzeylerine ait bulgularına bakmış ve işitme yetersizliklerinde (hem deney hem de kontrol grubunda) sonuçların anlamlı olmadığı; zihinsel yetersizliklerin başlangıç düzeylerine ait bulgularına bakıldığında ise sonuçların anlamlı olduğuna varılmıştır. Başlangıç düzeyi tespitinden sonra 6 haftalık bir süreçte programın etkililiğini incelemek için Montessori-Materyali ‘geometrik cisimler’ uygulanmıştır. Bu süre sonunda işitme yetersizlikler deney grubunda alıcı dil becerilerinden görsel algı düzeylerinde önemli bir değişiklik saptanmamıştır, zihinsel yetersizliği deney grubunda ise görsel algı düzeylerinde önemli bir değişiklik elde edilmiştir. Her grup kendi içersinde başlangıç düzeyleri ve 6 haftalık bir süre sonunda test düzeyleri karşılaştırıldığında elde edilen bulgular ise şu şekildedir; İşitme

yetersizliği deney grubunun başlangıç düzeyini kontrol grubu ile denk olduğu, 6 haftalık uygulama sonunda da anlamlı düzeyde yüksek olmadığı saptanmıştır. Zihinsel yetersizliği deney grubunun ise başlangıç düzeyi kontrol grubu ile denk olarak saptanmış, fakat 6 haftalık uygulama sonunda elde edilen sonucun anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit olmuştur.

Beken (2009), Montessori yöntemi etkinliklerinin 5–6 yaş çocuklarının el becerilerinin gelişimine etkisini incelemiş, anaokuluna devam eden 5–6 yaş grubu 32 çocuk üzerinde ön test-son test kontrol gruplu deneme modeli ile gerçekleştirmiştir. Araştırma bulgularından, Montessori Eğitimi alan deney grubundaki çocukların, el becerileri kazanımlarının, MEB Okulöncesi Eğitim Programı ile eğitim alan kontrol grubu çocuklarının el becerileri kazanımlarından daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir.

Eratay (2011), Montessori eğitiminin yetersizliği ve yetersizliği olmayan anaokulu çocuklarının dil, kişisel-sosyal, ince ve kaba motor gelişim alanlarındaki etkisinin belirlenmesi ile ilgili yaşları 3-6 yaş arasında değişen 13’ü yetersizliği olmayan; bir otistik, biri hiperaktif tanısı almış iki yetersizliği çocuk olmak üzere 15 çocuk üzerinde araştırma yapmıştır. Denver II Gelişimsel Tarama Testi sonuçlarına göre; Denver II Gelişimsel Tarama Testi ön test sonuçlarında yetersizliği olmayan çocukların 10’u normal, 3’ü şüpheli olarak bulunurken; hiperaktif çocuğun sonucu anormal, otistik çocuğun sonucu ise test edilemez olarak bulunmuştur. İki aylık eğitim sonucunda Denver II testi son test sonuçlarında yetersizliği olmayan çocukların tümünün test sonuçları (13 çocuk) normal olarak bulunmuş ve çocukların ileri maddeleri gerçekleştirdikleri saptanmıştır. Yetersizliği çocuklardan hiperaktif çocuğun test sonucu normal olarak bulunmuş; otistik çocuğun ise kişisel-sosyal, ince ve kaba motor gelişiminde yaşına uygun gelişim düzeyine ulaştığı; dil maddelerinin bazılarını hâlâ gerekleştiremezken, bazı maddeleri gerçekleştirdiği görölmüştür.

Toran (2011), Montessori yönteminin çocukların kavram edinimi, sosyal uyumları ve küçük kas motor becerileri üzerindeki etkisinin incelenmiş sonuç olarak Montessori eğitim yönteminin çocukların kavram edinimleri, sosyal uyumları ve küçük kas motor becerileri üzerinde olumlu etkisinin olduğunu saptamıştır.

Haktanır ve diğerleri (2011), “Topluma Hizmet Uygulamaları Dersi” Ve “Meb Mobil Anaokulu Projesi”nin Birlikte Yürütülmesi İle Çocukların Gelişimlerinin Desteklenmesi: Peçenek Köyü Örneği çalışmasında Ankara’nın Sincan İlçesi Peçenek Köyü’ne gidilerek dersin amacına uygun bir şekilde eğitim çalışmaları sürdürülmüştür. Araştırmada deneysel desenlerden tek gruplu ön test-son test desen kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda eğitim etkinliklerinden yararlanan çocukların tüm gelişim alanlarında olumlu yönde gelişme olduğu belirlenmiştir. Çocukların bütün gün açık havada ve doğal ortamda olmalarından, özgürce hareket edebilmelerinden dolayı büyük kas gelişimlerinin şehirde yaşayan çocuklara göre ileri olmasının son derece doğal olduğu tartışılmıştır.

Montessori uygulamalı tekniklerin uygulandığı bir araştırmada, akademik başarı ve dil öğrenme yetersizliği tanısı alan öğrencilerin kaygıları arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Önceki araştırmalar, dil öğrenme yetersizliği olan öğrencilerin hem akademik zorlukları hem de artan endişe düzeylerini yaşadıklarını göstermektedir. Bu çalışmanın sonuçları göstermektedir ki 2 yıl boyunca Montessori uygulamalı teknikleri olan bir programa dahil olan dil öğrenme yetersizliği olan öğrenciler, akademik olarak daha iyi performans gösteremezler veya 1 yıl veya daha az Montessori uygulamalı tekniklere dahil olana göre daha düşük ebeveyn-kaygı düzeylerine sahip değildirler. Çalışma ayrıca Montessori uygulanan tekniklere maruz kalma ve akademik başarı arasındaki ilişkide kaygı düzeylerinin ılımlı bir etkisini desteklememiştir. Sonuçlar, öğrenme yetersizliği öğrenciler için Montessori programlarının etkinliğini ele almak için nicel araştırmalara ihtiyaç duyulduğunu göstermiştir (Harriman, 2012).

Yapılan bir diğer çalışmanın amacı, erken çocukluk eğitiminde Montessori yöntemi hakkında, otizmli çocuklar için erken yaşlarda destekleyici bir ortam olarak kavrayış sağlamaktır. Bununla birlikte, eğer öğretmenler Otizm Spektrum Bozukluğunu anlamazsa ve böyle bir durumda kendilerini ortaya koyan çalışmalar için ödenek almazlarsa, Montessori ortamının idealin altında olduğu belirtilmiştir. Bulgular önemli olarak tanımlanan üç ana göstergeyi ortaya koydu. Bunlar sosyal yeterlilik, dil ve iletişim ve bireysel çıkarlar ve duygusal çıkarımlardı. Ancak, tüm bulgular pozitif olmadığı anlaşılmıştır. Ebeveynlerin hepsi, öğretmenlerin yöntemlerinde esnek ve anlayışlı olmaları gerektiği konusunda hemfikirlerdi ve çoğu Montessori öğretmeni rutinlerine sıkı sıkıya bağlı ve Otizmli bir çocuğa yardım etmek için bildikleri öğretim yöntemlerinden ayrılmaya hazır değildi (Janes, 2015).

Bu çalışma, Montessori erken çocukluk öğretmenlerinin, özellikle Otizmi olan çocukların benzersiz özelliklerini anlama ve Montessori yöntemini etkin bir şekilde kullanmalarını sağlama konusunda, özel gereksinimli olan çocukları, özellikle de Otizm Spektrum Bozukluğu'nu kapsayan alanlarda mesleki gelişimden faydalanabileceğini göstermektedir.

Özellikle otizm spektrum bozukluğundan muzdarip özel gereksinimli olan öğrencileri eğitmek zorlu bir iştir ve normal öğrencilere uygulananlardan daha fazla çaba, meslek ve meslek stratejileri gerektirir. Bununla birlikte, otistik öğrencilerle çalışan öğretmenlerin çoğu, bu öğrenci grubuna öğretmek için gereken yeterli bilgi ve beceriye sahip değildir. Bu nedenle, yapılan nitel çalışma, Montessori yönteminin İngilizce öğretmenlerinin mesleki gelişimi üzerindeki etkisini araştırmak için tasarlanmıştır. Bu çalışma aynı zamanda öğretmenlerin Montessori yöntemi otizmlili öğrencilerin ikinci dil üretme becerileri üzerindeki etkilerini araştırmayı amaçlamıştır. Bu amaçla, İran'da otistik çocuklar için bir eğitim merkezinden otizmlili 10 öğrenciyle ilgilenen üç İngilizce öğretmeni, Montessori Yöntemi'nin 10 haftalık öğretmenlik eğitimine katılmak üzere işe alındı. Montessori Yönteminin teorisi ve pratik konuları, açık tartışmaları da içeren dört çalıştayda tanıtıldı ve tartışıldı. Atölyelere katılırken, otizmlili üç öğrenciye İngilizce dil sınıfında Montessori Yöntemi uygulandı. Sonuç olarak, Montessori odaklı eğitimin, öğretmenlerin İngilizce'yi otizmlili öğrencilere öğretme yöntemini değiştirdiğini göstermiştir. Öğretmenlerin değişiklikler ile ilgili algıları, bir öğretmen olarak yöntemin kolaylaştırıcı rol oynadığı nitelendirilmiştir. Otizmi olan öğrencilere uygun materyaller içeren Montessori yöntemi, daha bağımsız öğrenme imkanı sunmaktadır. Öğretmenler ayrıca Montessori Yönteminin otistik öğrencilere İngilizce öğretiminde etkili olabileceğini ve ikinci dil üretme becerilerini, motivasyonlarını, daha fazla bağımsızlık geliştirmelerini ve meslektaşlarıyla etkileşimlerini geliştirmelerini sağlayabildiğini algıladılar (Rezvani, 2017).

Bir diğer araştırmada, Montessori temelli bireysel eğitim programının özel gereksinimli çocukların problem çözme becerilerine etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma grubuna; Kayseri Melikgazi Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezine devam eden, dört-yedi yaşlar arasında yaygın gelişimsel bozukluğu olan üç ve zihinsel yetersizliği olan iki çocuk olmak üzere toplam beş çocuk dahil edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre; Montessori Bireysel Eğitim Programı uygulanan çocukların öntest-sontest puanları arasında anlamlı farklılık olduğu ve

deneysel işlemin özellikle çocukların öz bakım becerilerinde, dil ve konuşma becerilerinde, psiko-motor becerilerinde ve çocukların etkinliğe gösterdikleri dikkat süresinde artma olduğu gözlenmiştir (Kınık, 2018).

Bir diğer araştırmada, Montessori Yönteminin özel eğitimde Montessori eğitimi almış ve eğitimi almayan zihinsel yetersizliği bireyler üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Kayseri’de özel bir okulda Montessori eğitimi almış ve almamış 24 eğitilebilir zihinsel yetersizliği erkek öğrenci katılmıştır. Öğrenciler 20-22 yaşları arasındaydı. Montessori eğitimi alan deney grubunu 12 gönüllü katılımcı oluşturdu. Kontrol grubu 12 gönüllü zihinsel yetersizliği birey içermektedir. Kontrol grubu 8 hafta boyunca rutin bir eğitim alırken, deney grubu 8 hafta boyunca Montessori eğitim programı aldı. Ayrıca, deney grubundaki öğrencilerin anneleri de eğitim programına dahil edildi. Zihinsel yetersizliği bireyler hareket ve görsel algılama becerileri sahipti. Sonuç olarak, Montessori yönteminin eğitilebilir zihinsel yetersizliği kişilerin hareket becerileri üzerindeki etkisi incelendiğinde, kontrol grubunun değerleri arasında anlamlı bir fark bulunmadı ve Montessori Yöntemi klasik eğitim ile benzer değerler verdi. Böylece, Montessori Yönteminin yaygın olarak kullanılması önerildi. Görsel algı becerileri üzerindeki etkisi incelendiğinde, her bir görsel algı alt ölçeği ortalamasının en son ortalamalarının bir artış gösterdiği söylenebilir. Sonuç olarak, eğitilebilir zihinsel yetersizliği bireylerin hareket becerileri incelendiğinde, kontrol grubu değerlerinde fark bulunmadı ve Montessori eğitim değerleri klasik eğitime benzerdir denilebilir. Bu nedenle Montessori Yönteminin yaygın olarak kullanılması gerektiği sonucuna varılmıştır (Kaya ve Yıldız, 2019).

BÖLÜM III

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları ve verilerin analizine yönelik bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, Özel Eğitim ve Rehabilasyon merkezlerinde görev yapan özel eğitim öğretmenlerinin Montessori yöntemine yönelik görüşlerini belirlemek için, yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla yapılan nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırmanın, olayların ve algıların doğal ortamlarda yapılması, bütüncül olması ve konu ile ilgili derinlemesine bilgi vermesi bakımından araştırma konularına uygun olarak sıkça tercih edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Nitel araştırma, insanı merkeze alır ve insanların çevresini algılama ve tanımlamalarına odaklanır. Nitel araştırma ile, sosyal gerçeklik incelenerek derinliklerde bulunan ve bilinmesi gereken gizli bilgiyi gün yüzüne çıkarmak amaçlanmaktadır. Bu süreçte kategoriler oluşturulup bu kategoriler isimlendirilerek, çeşitli temalar oluşturularak gruplandırılmaktadır (Özdemir, 2010).

Görüşme, katılımcıların gönüllülük esasına dayalı olarak yapılır. Görüşme, katılımcıların gönüllülük esasına dayalı olarak yapılan, araştırılan konuyla ilgili derinlemesine bilgi sağlamanın, ayrıntılı veri elde etmenin, görüşülen kişinin deneyim, tutum, davranış ve düşüncelerini ortaya çıkarmanın en iyi yollarından biridir. Araştırmacılar katılımcılarla yüzyüze görüşme yaptıkları için onlardan cevap alma riskleri düşmektedir, ayrıca kişinin tavır ve tepkilerini de görme olanağı sağlamaktadırlar. Yarı yapılandırılmış görüşme de hem belirlenmiş cevapları almada hemde bilgilerin derinine ulaşmayı amaçlamaktadır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, ve Demirel, 2012; Gürbüz ve Şahin, 2015).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 eğitim öğretim yılı bahar döneminde, Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Özel Eğitim ve Rehabilasyon Merkezlerinde görev yapan özel eğitim öğretmenleriyle sınırlı tutulmuştur (15 Özel Eğitim Öğretmeni)

Tablo 1.
Özel Eğitim Öğretmenlerine Ait Demografik Bilgiler

Demografik Bilgiler		n	%
Cinsiyet	Erkek	6	40
	Kadın	9	60
Yaş	25-30 yaş	2	13,3
	31-35 yaş	5	33,3
	36-40 yaş arası	2	13,4
	41 ve üzeri yaş	6	40
Eğitim Durumu	Lisans	10	67
	Yüksek Lisans	5	33
Mesleki kıdem	5-10 yıl	3	20
	11-15 yıl	6	40
	16-20 yıl	3	20
	21 yıl ve üzeri	3	20
Mezun Olunan Alan	Zihinsel Engelliler Öğretmenliği	5	33,4
	İşitme Engelliler Öğretmenliği	2	13,3
	Özel Eğitim	8	53,3
Çalışılan Yaş Grubu	4-10 yaş	1	7
	5-11 yaş	2	13
	6-11 yaş	6	40
	6-12 yaş	3	20
	8-12 yaş	3	20

Tablo 1’de görüldüğü gibi öğretmenlerin; % 60’ı kadın, %40’ı erkek öğretmendir; %13,3’ü 25-30 yaş, %33,3’ü 31-35 yaş, %13,4’ü 36-40 yaş arasında ve %40’ı 41 ve üzeri yaştadır; %67’si lisans, %33’ü yüksek lisans mezunudur. %20’si 5-10 yıl, %40’ı 11-15 yıl, %20’si 16-20 yıl ve %20’si 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahiptir. %33,4’ü zihin engelliler öğretmenliği, %13,3’ü işitme engelliler öğretmenliği ve %53,3’ü özel eğitim öğretmenliği bölümünden mezun olmuştur. Öğretmenlerin %7’si 4-10 yaş, %13’ü 5-11 yaş, %40’ı 6-11 yaş, %20’si 6-12 yaş ve %20’si 8-12 yaş arası öğrencilere eğitim vermektedirler.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verilerinin toplanması amacıyla alanyazın incelenmesi sonucunda araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Öğretmenlerin Montessori yöntemi ile gerçekleştirilen eğitim uygulamalarına yönelik görüşlerinin belirlenmesi için sorulacak soruların hazırlanması aşamasında, katılımcılar ile daha etkili ve verimli iletişim sağlamak için sorular, açık, anlaşılır ve ayrıntılı cevap alınabilecek şekilde olmasına özen gösterilmiştir.

Görüşme sorularının bulunduğu form hazırlandıktan sonra, sorular 1 Türk Dili uzmanına ve bir Ölçme-Değerlendirme uzmanına sunulmuştur. Ayrıca, çeşitli çalışmalarını görüşme yöntemini kullanarak yapan 3 konu alanı uzmanına daha gösterilmiş; formda, 5 uzmanın görüş ve önerileri üzerine gerekli düzeltme ve değişiklikler yapılmıştır. Görüşme formu hazırlandıktan sonra küçük bir pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama beş özel eğitim öğretmeni ile yapılmış ve öğretmenlerin görüşleri üzerine formda değişiklikler yapılmıştır. Pilot uygulamalar, araştırmacıya hazırlanan soruların niteliğini belirlemek ve sorunları düzeltmek için alternatif sunmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Değişiklikler ve düzenlemeler sonucunda form son haline getirilmiştir.

İzine dair belge ve ölçekler Ek'de verilmiştir. Ayrıca, araştırma hakkında öğretmenleri bilgilendiren ve katılım onaylarını içeren Öğretmen Bilgi ve Katılım Onay ve Etik Formu de Ek'ler bölümünde yer almaktadır.

Araştırmanın temel amacı doğrultusunda özel eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlere yöneltilen sorular aşağıdaki gibidir.

11. Özel gereksinimli çocuklara öğretim yaparken Montessori Eğitim Materyallerini nasıl kullanıyorsunuz?
12. Montessori yöntemini özel gereksinimli öğrencilerinizin programlarına nasıl uyarılıyorsunuz?
13. Montessori yöntemini özel gereksinimli çocukların programlarına uygularken karşılaştığınız zorluklar nelerdir?

14. Montessori yöntemini kullanırken sınıf ortamı düzenlemesini nasıl yapıyorsunuz?
15. Montessori yöntemini kullanırken sınıf kontrolünü nasıl sağlıyorsunuz?
16. Montessori yöntemi kullanımı özel gereksinimli öğrencilerde ne tür kazanımlar sağlıyor.
17. Montessori yöntemi kullanarak özel gereksinimli öğrencinin ailesi ile nasıl işbirliği yapmaktasınız?
18. Montessori yöntemi kullanarak özel gereksinimli öğrenciye beceriyi ne kadar sürede kazandırıyorunuz?
19. Montessori yöntemi kullanmanın öğrencinin problem davranışlarında etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?
20. Montessori yönteminin özel gereksinimli öğrenciler üzerindeki etkisi üzerinde eklemek istedikleriniz nelerdir?

3.4. Geçerlik ve Güvenirlik

Toplanması gerekli olan veriler ayrıntılı ve açık bir biçimde yazılmıştır ve sonuçlara ne şekilde ulaşıldığı hakkında bilgi verilmiştir. Görüşülen özel eğitim öğretmenlerinin görüşleri alıntılama yolu ile bulgularda sıkça yer verilmiştir. Araştırmanın sonuçları bulgulardaki özel eğitim öğretmenlerinin görüşleri üzerine belirtilmiştir. Bu şekilde çalışmanın geçerlik çalışması yapılmış olmaktadır.

Araştırmacı, bu çalışmada görüşülen özel eğitim öğretmenlerinin, kendileri için herhangi bir yönlendirme olmamasına dikkat edip, özel eğitim öğretmenlerinin kendileri de yönlendirme yapmaktan sakınmıştır. Araştırmacı, özel eğitim öğretmenlerinin araştırma amacı ve konusu ile ilgili konuşturmasını sağlar. Katılımcıların verdiği cevaplar bizzat araştırmacı tarafından çözümlenerek, çeşitli kodlar ve temelar oluşturulmuştur. Araştırma bünyesinde kullanılan kodlama ve temaların güvenilirliğini meydana çıkarmak için araştırmacı ham veri ve temaları alanında uzmanlara onaylatılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Veriler betimsel analize tabi tutulmuş ve bulgular sunulurken özel eğitim öğretmenlerinin ifadelerine sıkça yer verilmiştir. Araştırmanın geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları kapsamında 5 özel eğitim öğretmeni ile pilot bir görüşme yapılmış ve daha sonra 15 özel eğitim öğretmenine ait ifadeler için verilerin yazıya dökümü, kodlanması, tema ve alt temaların oluşturulması ve yorumlanması iki farklı

araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmada iki kodlayıcının görüş birliği yüzdesi güvenilirliği hesaplanmış, %90,2 olarak bulunmuş ve ölçüm güvenilir kabul edilmiştir (Miles ve Huberman, 2015).

3.5. Verilerin Toplanması

Araştırmanın gerçekleştirilebilmesi için YDÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsünden gerekli etik izin alındıktan sonra, KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı, Talim Terbiye Dairesine sunulup, onay verilmesi ile Türkiye Mardin ve Van illerinde bulunan özel eğitim kurumlarından randevular alınıp, görevli yöneticileriyle görüşme yapıldı. Okul yöneticilerinin de onayından sonra hazırlanmış sorular özel eğitim öğretmenlerine görüşme yoluyla yapılmıştır. Özel eğitim öğretmenlerinin müsait oldukları gün ve saatlerde randevular alınmış ve görüşmeler yapılmıştır.

Görüşmeler, Mart 2019 tarihi ile Nisan 2019 tarihleri arasında, öğretmenlerin gittiği özel eğitim kurumlarında gerçekleşmiştir. Görüşmelerden önce her özel eğitim öğretmenine kişisel bilgi formu verilmiş ve önce bu formu doldurmaları sağlanmıştır. Her görüşme öncesinde araştırmacı, görüşme yapacağı özel eğitim öğretmenine araştırmanın konusu hakkında önceden bilgi vermiştir. Görüşmeler sırasında özel eğitim öğretmenlerine 10 soru sorulmuştur. Görüşmeler yaklaşık 10 dakika ile 15 dakika aralığında gerçekleştirilmiştir.

3.6. Verilerin Analizi

Bu araştırmanın nitel araştırma olarak yapılıp ve veri toplama aracının da yarı yapılandırılmış görüşme formuyla elde edilen verilerden oluşması ve elde edilen verilerin derinlemesine analiz edilmesinin amaçlanması nedeniyle, verilerin analizi içerik analizi ile yapılmıştır. İçerik analizi, verileri adlandırmaya ve verilerin içerisinde gizlenmiş gerçekleri sunmaya çalışır. İçerik analizinin temelinde, ortak sayılabilecek konuların bulunduğu veriler temaların altında toplanır ve temalar okuyucunun anlayabileceği şekilde düzenlenip yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Bu bağlamda, görüşmelerin yapıldığı sırada ses kayıt cihazına alınan cevaplar, demografik bilgiler ve görüşme sorularının yer aldığı dökümanlara her özel eğitim öğretmenin cevapları ayrı ayrı işlenmiştir. Daha sonra her soruya verilen cevaplar kategorilere ayrılıp özel eğitim öğretmenin cevapları kategoriler halinde satır

numaraları kullanılarak yazılmıştır. Özel eğitim öğretmenlerine “Ö1, Ö2” şeklinde kodlar verilerek, hazırlanan kategoriler içerisinde bulgulara yönelik ana, ara temalar ortaya çıkarılmış ve öğretmenlerin cevapları aynen bulgulara geçirilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Özel eğitim kurumlarında görev yapan özel eğitim öğretmenlerinin Montessori eğitimi ve uygulamalarına yönelik görüşlerinin belirlenmesini amaçlayan araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın görüşme soruları doğrultusunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Araştırmaya katılan özel eğitim öğretmenleri ile yapılan görüşmelerden elde edilen bilgiler doğrultusunda oluşturulan 12 tema ve alt temalarla aşağıda alt amaçlarla birlikte verilmiştir.

Tema 1: Özel eğitim öğretmenlerinin özel gereksinimli çocuklara öğretim yaparken Montessori eğitim materyallerini nasıl kullandıklarına yönelik görüşleri.

- a) Bireye özel yapabildiği beceriler doğrultusunda uygulama yapma
- b) Çocukların psikolojisi fiziksel ve duygusal özelliklerini göze alarak uygulama yapma
- c) Gelişim evresine uygun etkinlikleri günlük yaşamaya uyarlayarak uygulama yapma.
- d) Çocuğun duygusal, devinimsel, bilimsel hazır bulunuşluk düzeyi göz önünde bulundurarak uygulama yapma
- e) Özel gereksinimli çocuğun eksik olduğu konular için uygulama yapma
- f) Kaba ve ince motor, dikkat ve denge, eşleme ve gruplama amaçlı uygulama yapma
- g) Gerçek hayattan olan ve ahşap malzemelerle destekleyerek uygulama yapma

Tema 2: Öğretmenlerin Montessori yöntemini özel gereksinimli öğrencilerinin programlarına nasıl uyarladıklarına yönelik görüşleri.

- a) Öğrencilerin özelliklerini göz önünde bulundurarak her öğrenci için ayrı bir program uygulama
- b) Öğrencinin özel gereksinime uygun en basit materyallerden başlayarak tek bir beceriye yönelik hazırlanmış araç gereçlerle uygulama yapma

- c) Bir yöntemi çocuğun yapabildiği seviyede destekleyerek bir üst seviyeye nasıl taşınabilir ölçülerine dikkat ederek uygulama
- d) En basit günlük becerileri kendi yapabileceği seviyede geliştirmek için gerekli materyallerle destekleyerek uygulama
- e) Somut materyaller kullanarak çocuğun ilgisini ve dikkatini çekecek şekilde oyunlaştırarak uygulama

Tema 3: Öğretmenlerin Montessori yöntemini özel gereksinimli çocukların programlarına uygularken karşılaştığı zorluklara yönelik görüşleri.

- a) Gelişimsel olarak farklı olan çocukların aynı anda sınıfta olması konusunda zorlanma
- b) Öğrencilerin farklılıklarını keşfetmek, öğrencilerin yeni davranışlarını ortaya çıkarmasından dolayı programın uygulamada zaman sıkıntısı çekme.
- c) Öğrencilerin çabuk unutması ve dikkatlerinin az olması sebebiyle zorluk çekme
- d) Öğrenciyi konuya adapte etmede zorlanma
- e) Pekiştirme ve tekrar etmede zorluk
- f) Kısıtlı zaman ve eksik materyallerle çalışma

Tema 4: Öğretmenlerin Montessori yöntemini kullanırken sınıf ortamı düzenlemesini nasıl yaptıklarına yönelik görüşleri.

- a) Sınıf ortamı çocuğun yardımsız kendi ulaşabileceği şekilde düzenleniyor
- b) Dikkatini öğretmene ve verilen eğitime verilebilecek şekilde düzenleniyor.
- c) Montessori eğitimi için kullanılacak materyal ve öğrencinin kapasitesi gözönünde tutularak uygun sınıf ortamı oluşturuluyor
- d) Gerçek hayatta bulunduğu ortamlara uygun sınıf ortamı hazırlanıyor
- e) Çocuğun ihtiyacını karşılayabilecek doğal bir ortam oluşturuluyor
- f) Seviyesi birbirine yakın olan öğrenciler birbirine yakın oturtuluyor

Tema 5: Montessori yöntemini kullanırken sınıf kontrolünü nasıl sağladıklarına yönelik görüşleri.

- a) Aynı düzeyde olan çocuklardan işbirliğine dayalı küçük gruplar oluşturarak
- b) Öğrencilerin programını, kendi seviyelerine göre ve eğlenceli ortamlar şeklinde düzenleyerek
- c) Bütün dikkati öğretmenin üstüne toparlayarak
- d) Her çocuğun kapasitesi dikate alınarak, çocuğun ilgisini verebileceği eğitim ortamı sağlayarak
- e) Çocuğun ilgisini çeken materyaller kullanıp, sınıfta bireysel kontrol sağlayarak

Tema 6: Öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanımının, özel gereksinimli öğrencilerde psikolojik bakımdan kazanımlara yönelik görüşleri.

- a) Kendi kendine yetebilme, özgüven ve öz denetim sağlama
- b) Programın kendi seviyelerine uygun olma durumunda kavrama duygusunu yaşadıklarından dolayı psikolojik olarak kendilerini iyi hissetme
- c) Verilen yönetime verdiği olumlu cevapla psikolojik olarak kendini güçlü hissetme
- d) öğrencilerle ortaya yeni bir materyal veya ürün çıkarıldığında hem psikolojik olarak yüksek motivasyon, yüksek benlik algısı sağlar
- e) Psikolojik olarak kendilerine, yetebilecek bireyler olmalarını sağlar.
- f) Kendine olan öz güven ve kontrollü davranışlar ile gruplar halinde çalışarak akran iletişimi ve görev alma bilinci geliştirir.
- g) Kendilerini motive etmeyi ve kendini düzenleyerek öğrenmeyi sağlar

Tema 7: Öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanımının, özel gereksinimli öğrencilerde sosyalleşme bakımından kazanımlara yönelik görüşleri.

- a) Küçük gruplar halinde çalışma ile akranlarla iletişim kurma ve görev alıp tamamlama isteği sağlar
- b) Sosyal adaptasyonu beraberinde getirir. Yalnızlık duygusu azalarak grup içerisinde koruma isteği doğar.
- c) Bireyin kendi kabuğundan çıkıp başkası ile ortam paylaşmasını sağlar

- d) Öğrencinin kendi kendine yapabilmesi ve toplumda bir birey olduğunun kanısına vardırarak daha sonra sosyalleşmeyi sağlar.

Tema 8: Öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanımının, özel gereksinimli öğrencilerde bağımsızlık bakımından kazanımlara yönelik görüşleri.

- a) Çocukların az az etkileşime girmesi bağımsızlaşma için bir başlangıç yaratır
- b) Her öğrenci kendi programına yoğunlaştığı için bu durum onlara bağımsız hareket etmelerine yardımcı olur
- c) Öğrenci başarı elde ettiği için, tek başına ve bağımsız olarak elde ettiği düşündüğü bu durum olumlu bir kazanım olarak geri dönüyor.
- d) Öğretmenin sadece rehber konumunda olması, öğrencinin bağımsız düşünmesini ve kendi kendine yapabileceğini düşünmesi kendisinde bağımsız olarak yapabildiklerinin farkında olmasını sağlar.

Tema 9: Öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanarak, özel gereksinimli öğrencinin ailesi ile nasıl işbirliği yaptıklarına yönelik görüşleri.

- a) Öğretmenler, çocuğun okulda öğrendiklerinin genellemesi konusunda, aile ile sürekli iletişim halinde oluyorlar
- b) Öğrencilere evde gerçek görevler verilmesi konusunda aile ile işbirliği yapılıyor
- c) Bazı aileler hazır montessori materyallerini tercih etseler de, ailelere öğretmenler evde olan materyalleri kullanarak yeni şeyler üretmeleri için tavsiye etmektedirler
- d) Öğretmenler ailelerin çocuklarına küçük sorumluluklar vermeleri konusunda kendileriyle işbirliği yapmaktadırlar.
- e) Çocukla ailenin daha çok beraber vakit geçirme adına öğretmenler aileler ile işbirliği yapmaktadırlar.
- f) Bazı aileler işbirliği konusunda duyarlı olmamasından dolayı, öğretmenler bunu düzeltmeye çalışıyorlar.

Tema 10: Öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanarak özel gereksinimli öğrenciye beceriyi ne kadar sürede kazandırdıklarına yönelik görüşleri.

- a) Net bir süre söylemek mümkün değil
- b) Öğrencinin bireysel farklılıklarına göre değişiyor. Hafif düzeyde gereksinimi olan çocuklarda bu beceri 1 hafta gibi bir süre alırken, orta ve ağır dereceli çocuklarda 3-5 ay süre almaktadır
- c) Sürekli tekrarlarla daha az sürede yüksek beceri elde ediliyor.

Tema 11: Öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanmanın öğrencinin problem davranışlarında etkisine yönelik görüşleri.

- a) Etkisi var, çünkü çocuk kendini ifade edebildiği ölçüde rahatlama sağlıyor ve iletişim kolaylaşıyor
- b) Montessori yöntemi istenmeyen davranışları düzeltilmesini dolaylı olarak azaltır
- c) Geri dönütlerde psikolojik ve sosyolojik olarak olumlu etkileri vardır
- d) Derlenmiş toparlanmış bir program dahilinde eğitimler verildiği için, daha hızlı bir şekilde olumlu davranışlar kazanılıyor.
- e) Çocukların özgüvenleri artarak, günlük hayatta karşılaşılabileceği problemlere çözümler üretiyorlar.
- f) Çok fazla etkili değil

Tema 12: Öğretmenlerin, Montessori yönteminin özel gereksinimli öğrenciler üzerindeki etkisine yönelik görüşleri.

- a) Bu yöntem, tüm eğitim kademelerinde yaygınlaşarak uygulanması gerekmektedir
- b) Sayısı azaltılmış sınıflarda birebir çalışarak Montessori eğitimi ile temel becerilerin verilmesi gerekmektedir.
- c) Dikkat çeken bir yöntem olması sebebiyle öğrencide her açıdan olumlu bir işleyiş yaratmaktadır
- d) Her öğrencide aynı sonucu vermiyor olsa da genel olarak öğrencilerin akademik, psikolojik durumları üzerinde etkilidir
- e) Montessori yöntemini grup şeklinde uygulamak yerine, çok küçük gruplarla veya tercihen bireysel uygulama ile daha faydalı olacaktır.

4.1. Özel eğitim öğretmenlerinin özel gereksinimli çocuklara öğretim yaparken Montessori eğitim materyallerini nasıl kullandıklarına yönelik görüşleri

Tema 1: Özel eğitim öğretmenlerinin özel gereksinimli çocuklara öğretim yaparken Montessori eğitim materyallerini nasıl kullandıklarına yönelik görüşleri.

Tablo 3.

Özel eğitim öğretmenlerinin Montessori Eğitim Materyallerini kullandıklarına Yönelik Görüşleri

Alt Temalar	n
Bireye özel yapabildiği beceriler doğrultusunda uygulama yapma	15
Çocukların psikolojisi fiziksel ve duygusal özelliklerini göze alarak uygulama yapma	8
Gelişim evresine uygun etkinlikleri günlük yaşamaya uyarlayarak uygulama yapma.	5
Çocuğun duygusal, devinimsel, bilimsel hazır bulunuşluk düzeyi göz önünde bulundurarak uygulama yapma	4
Özel gereksinimli çocuğun eksik olduğu konular için uygulama yapma	4
Kaba ve ince motor, dikkat ve denge, eşleme ve gruplama amaçlı uygulama yapma	2
Gerçek hayattan olan ve ahşap malzemelerle destekleyerek uygulama yapma	2

Tablo 3’de özel eğitim öğretmenlerinin özel gereksinimli çocuklara öğretim yaparken Montessori eğitim materyallerini nasıl kullandıklarına yönelik görüşlerine yer verilmiştir. Öğretmenlerden 15’i Montessori eğitimini bireye özel yapabildiği beceriler doğrultusunda uygulama yapma konusunda hem fikirdiler. Yine öğretmenlerin 8’i çocukların psikolojisi fiziksel ve duygusal özelliklerini göze alarak Montessori uygulamaları yaptığını, gelişim evresine uygun etkinlikleri günlük yaşamaya uyarlayarak uygulama yapanların 5 kişi olduğu, çocuğun duygusal, devinimsel, bilimsel hazır bulunuşluk düzeyi göz önünde bulundurarak uygulama yapanların 4, özel gereksinimli çocuğun eksik olduğu konular için uygulama

yapanların 4, kaba ve ince motor, dikkat ve denge, eşleme ve gruplama amaçlı uygulama yapan öğretmenlerin 2 ve gerçek hayattan olan ve ahşap malzemelerle destekleyerek Montessori uygulamalarını yapan 2 öğretmen olduğu anlaşılmıştır.

Özel eğitim öğretmenlerinin özel gereksinimli çocuklara öğretim yaparken Montessori eğitim materyallerini nasıl kullandıklarına yönelik görüşlerine durumu önemli bir konudur. Bu konuyla ilgili bazı öğretmenler şöyle ifadeler kullanmıştır;

“Kullanırken her çocuğu bireysel olarak değerlendiriyorum. Hangi gelişim evresinde ise bireye özel yapabildiği beceriler doğrultusunda eğitim uyguluyorum. Bulunduğu alanı en azından yapabileceği gerçek hayattan olan ve ahşap malzemelerle destekliyorum. Kullanmadığımda ise kalabalık sınıflarda bireysel çalışmanın zorluğundan kaynaklanıyor” (Ö1).

“Montesori eğitim materyellerini kullanıyorum, her bireyin özelliklerde özel eğitim gereksinimi olan bireyin diğer bireylerden farklı olması gereğin hareketle her öğrenim için değişik materyaller kullanıyorum bazı öğrencilerim için gerektiğin de bu materyalleri değiştiriyorum çocukların psikolojisi fiziksel ve duygusal özelliklerini göz önün de bulunduracak bu materyalleri kullanıyorum” (Ö3).

“Eğitim materyallerini etkinliklere kazandırabileceğim davranışa uygun olan seçimi kullanıyorum. Özel gereksinimli çocuğun hangi konuda eksikliği varsa bulup onu çocuğa uyarlayıp daha daha sonra uygun bir şekilde materyalleri kullanıp çocuğa sunuyorum” (Ö6).

“Öncelikle materyallerin doğal ve ağaç malzemelerinden olması ile çocukların duygularına uyarmayı amaçlarım. Materyallerin sade, estetik, uyumlu ve çekici olmasına özen gösteririm, ardından çocuğun özel gereksinimlerini somuttan soyuta doğru çalışmalarla sürdürüyorum” (Ö9).

“Kullanıyorum kullanırken çocuğun duygusal devinimsel bilimsel ve hazır bulunuşluk düzeyi göz önünde bulundurarak daha ekonomik çocukların günlük hayatta sıkça rastladığı malzemelerden çocuğun bütün duyu organlarını aktif bir şekilde kullanıyorum” (Ö15).

4.2. Öğretmenlerin Montessori yöntemini özel gereksinimli öğrencilerinin programlarına nasıl uyarladıklarına yönelik görüşleri

Tema 2: Öğretmenlerin Montessori yöntemini özel gereksinimli öğrencilerinin programlarına nasıl uyarladıklarına yönelik görüşleri.

Tablo 4.

Öğretmenlerin Montessori yöntemini programlarına nasıl uyarladıklarına Yönelik Görüşleri

Alt Temalar	n
Öğrencilerin özelliklerini göz önünde bulundurarak her öğrenci için ayrı bir program uygulama	15
Öğrencinin özel gereksinime uygun en basit materyallerden başlayarak tek bir beceriye yönelik hazırlanmış araç gereçlerle uygulama yapma	10
Bir yöntemi çocuğun yapabildiği seviyede destekleyerek bir üst seviyeye nasıl taşınabilir ölçülerine dikkat ederek uygulama	7
En basit günlük becerileri kendi yapabileceği seviyede geliştirmek için gerekli materyallerle destekleyerek uygulama	5
Somut materyaller kullanarak çocuğun ilgisini ve dikkatini çekecek şekilde oyunlaştırarak uygulama	4

Tablo 4’de öğretmenlerin Montessori yöntemini özel gereksinimli öğrencilerinin programlarına nasıl uyarladıklarına yönelik görüşlerine yer verilmiştir. Öğretmenlerden 15’i öğrencilerin özelliklerini göz önünde bulundurarak her öğrenci için ayrı bir program şeklinde Montessori eğitimini uyguladıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencinin özel gereksinime uygun en basit materyallerden başlayarak tek bir beceriye yönelik hazırlanmış araç gereçlerle Montessori uygulamaları yapan 10 öğretmen vardır. Montessoride bir yöntemi çocuğun yapabildiği seviyede destekleyerek bir üst seviyeye nasıl taşınabilir ölçülerine dikkat ederek uygulayan ise 7 kişidir. En basit günlük becerileri kendi yapabileceği seviyede geliştirmek için gerekli materyallerle destekleyerek Montessori uygulaması yapanlar ise 5 kişidir. Somut materyaller kullanarak çocuğun ilgisini ve dikkatini çekecek şekilde oyunlaştırarak Montessori eğitimi uygulayanlar ise 4 öğretmendir.

Öğretmenlerin Montessori yöntemini özel gereksinimli öğrencilerinin programlarına nasıl uyarladıkları konusunun diğer özel eğitim öğretmenleri tarafından da bilinmesi önem arz etmektedir. Bu konuyla ilgili bazı öğretmenler şöyle ifadeler kullanmıştır;

“En basit günlük becerileri kendi yapabileceği seviyede geliştirmek için gerekli materyallerle destekliyorum. Programda çocuk hangi seviyede neleri yapabiliyor ve bunu bir üst seviyeye nasıl taşıyabilir bunu rehber olarak vermeye çalışıyorum” (Ö1).

“Bu yöntemi kullanırken çocuğun bütün gelişimlerini gözden geçirip neleri verebileceğim yada uyarlayabileceğim not edip yaşına gelişimine uyarlayarak programı uyguluyorum” (Ö4).

“Montessori yöntemi günlük yaşam duyu, matematik ve dil kozmik alanlarına göre öğrencinin özel gereksinime uygun en basit materyallerden başlayarak tek bir beceriye yönelik hazırlanmış araç gereçle çocuğun yakın temasa başlatıp öncelikle model olma yöntemi kullanırız, daha sonra çalışmaları çocuk tek başına üstlenerek başarısını sağlarız” (Ö8).

“Çalıştığım becerinin türüne göre elimde olan veya yoksa öğrencimle yaptığımız materyallerden oluşturuyorum. Ama her öğrencimde bu etkinliklere yer veremiyorum. Öğrencimin yetersiz türü ve düzeyi bu durumu etkiliyor” (Ö13).

“Kazandırmak istediğim kazanımla ilgili etkinlikler düzenliyorum bu etkinliklerde somut materyaller kullanarak çocuğun ilgisini Dikkatini çekecek şekilde oyunlaştırarak çoğu aktif bir şekilde dahil etmek için çocuğa sorumluluk ve görevler veriyorum” (Ö14).

4.2. Öğretmenlerin Montessori yöntemini özel gereksinimli çocukların programlarına uygularken karşılaştığı zorluklara yönelik görüşleri

Tema 3: Öğretmenlerin Montessori yöntemini özel gereksinimli çocukların programlarına uygularken karşılaştığı zorluklara yönelik görüşleri.

Tablo 5.

Öğretmenlerin Montessori yöntemini uygularken karşılaştığı zorluklara yönelik görüşleri

Alt Temalar	n
Gelişimsel olarak farklı olan çocukların aynı anda sınıfta olması konusunda zorlanma	8
Öğrencilerin farklılıklarını keşfetmek, öğrencilerin yeni davranışlarını ortaya çıkarmasından dolayı programın uygulamada zaman sıkıntısı çekme.	4
Öğrencilerin çabuk unutması ve dikkatlerinin az olması sebebiyle zorluk çekme	5
Öğrenciyi konuya adapte etmede zorlanma	5
Pekiştirme ve tekrar etmede zorluk	3
Kısıtlı zaman ve eksik materyallerle çalışma	2

Tablo 5’de öğretmenlerin Montessori yöntemini özel gereksinimli çocukların programlarına uygularken karşılaştığı zorluklara yönelik görüşlerine yer verilmiştir. Öğretmenlerden 8’i Montessori eğitimi sırasında gelişimsel olarak farklı olan çocukların aynı anda sınıfta olması konusunda zorlandığını ifade etmiştir. Öğrencilerin farklılıklarını keşfetmek, öğrencilerin yeni davranışlarını ortaya çıkarmasından dolayı programı uygulamada zaman sıkıntısı çeken öğretmenler ise 4 kişidir. Yine Montessori yöntemini uygularken öğrencilerin çabuk unutması ve dikkatlerinin az olması sebebiyle zorluk çeken ise 4 öğretmendir. Öğrenciyi konuya adapte etmede zorlanan 4 öğretmen iken pekiştirme ve tekrar etmede zorluk çeken 3 ve kısıtlı zaman ve eksik materyallerle Montessori yöntemi uygulayan öğretmen sayısı ise 2’dir

Öğretmenlerin Montessori yöntemini özel gereksinimli çocukların programlarına uygularken karşılaştığı zorluklar konusunda ilgili bazı öğretmenler şöyle ifadeler kullanmıştır;

“Gelişimsel olarak farklı olan çocukların aynı anda sınıfta olması konusunda zorlanıyorum. Bireysel çalışırken çok fazla zorluk yaşamıyorum” (Ö2).

“Çabuk unutma ve dikkat serüvenin az olması sebebiyle zorluk çekiyorum” (Ö6).

“Özel gereksinimli çocukların özel gereksinimi den kaynaklanan durumlarla kullanılan Montessori yöntemlerin den zihin yorucu karmaşık uygulamalara geçildiğinde çocukta bulanık, dikkat dağınıklığı ve çalışmayı yarıda bırakarak tamamlaması çocuğun var olma isteğinin sonuçsuz kalması” (Ö7).

“En önemli zorluk her bireyde uygulanamıyor oluşu. Ardından yetersiz materyal oluşundan kaynaklı öğrencinin hemen o materyalden sıkılıyor oluşu. Ve kısıtlı bir zamanda öğrenci için o andaki beceriye uygun hemen materyal tasarlanamıyor oluşudur” (Ö8).

“Öğrenciyi Montessoriye hazırlamakta zorluk çekiyorum. Montessori kişisel ve bireysel bir yöntem olduğu için çok iyi gözlemlemek gerekir” (Ö10).

“Bireysel çalıştığımız için çok fazla zorluk yaşamıyorum” (Ö12).

“Montessori yöntemi özel gereksinimi çocuklardan ciddi anlamda zor çünkü her çocuk farklı gerek bireysel olarak çalışmak zor olduğunu düşünmüyorum montessori özel gereksinimli sınıflardan kullanmadığı zorlaştıran çocuklardaki bireysel farklılıklardır” (Ö15).

4.3. Öğretmenlerin Montessori yöntemini kullanırken sınıf ortamı düzenlemesini nasıl yaptıklarına yönelik görüşleri

Tema 4: Öğretmenlerin Montessori yöntemini kullanırken sınıf ortamı düzenlemesini nasıl yaptıklarına yönelik görüşleri.

Tablo 6.

Öğretmenlerin Montessori yöntemini kullanırken sınıf ortamı düzenlemesini nasıl yaptıklarına yönelik görüşleri

Alt Temalar	n
Sınıf ortamı çocuğun yardımsız kendi ulaşabileceği şekilde düzenleniyor	5
Dikkatini öğretmene ve verilen eğitime verilebilecek şekilde düzenleniyor.	5
Montessori eğitimi için kullanılacak materyal ve öğrencinin kapasitesi gözönünde tutularak uygun sınıf ortamı oluşturuluyor	4
Gerçek hayatta bulunduğu ortamlara uygun sınıf ortamı hazırlanıyor	4
Çocuğun ihtiyacını karşılayabilecek doğal bir ortam oluşturuluyor	3
Seviyesi birbirine yakın olan öğrenciler birbirine yakın oturtuluyor	3

Tablo 6’da öğretmenlerin Montessori yöntemini kullanırken sınıf ortamı düzenlemesini nasıl yaptıklarına yönelik görüşlerine yer verilmiştir. Öğretmenlerden 5’i Montessori yöntemi uyguladığı zaman, sınıf ortamını çocuğun yardımsız kendi ulaşabileceği şekilde düzenlediklerini ifade etmişlerdir.

Ayrıca 5 öğretmen öğrencilerinin dikkatini kendine ve verilen eğitime verilebilecek şekilde düzenlemeyi tercih etmektedirler. Montessori eğitimi için kullanılacak materyal ve öğrencinin kapasitesi gözönünde tutularak uygun sınıf ortamı oluşturan 4 öğretmen vardır. Gerçek hayatta bulunduğu ortamlara uygun sınıf ortamı hazırlayan 4, çocuğun ihtiyacını karşılayabilecek doğal bir ortam oluşturan 3 ve Montessori yöntemi uygulaması sırasında seviyesi birbirine yakın olan öğrenciler birbirine yakın oturtan 3 öğretmen vardır.

Öğretmenlerin Montessori yöntemini özel gereksinimli çocukların programlarına uygularken karşılaştığı zorluklara yönelik bazı öğretmenler şu şekilde ifadeler kullanmıştır;

“Sınıfta özellikle ahşap ve doğal malzemelerden kullanmaya özen gösteriyoruz. Ayrıca sınıf ortamı çocuğun yardımsız kendi ulaşabileceği şekilde düzenleniyor. İhtiyaç olduğu durumlarda destekleniyor” (Ö4)

“Genellikle seviyesi bir birine yakın olan öğrencileri birbirine yakın oturturuyoruz. Bu öğrencilerin birbirine yardım etmelerini sağlayarak sosyalleşmelerini sağlamaya alıştıyorum öğrencilerimin daha iyi öğrenebilmelerini sağlamak amacıyla görseller kullanmaya özen gösteriyorum. Dikkatini bana ve verilen eğitime verilebilecek şekilde düzenliyorum” (Ö7).

“Çocuğun rahat hareket edeceği bir ortam sağlıyorum. Dikkatini dağıtacak ortamdaki uzak durma, çocuğun rahat bir şekilde oluşabileceğin materyallerin karmaşaya doğru dizilmiş sınıf ortamının da havalar ılık alabilen ve gürültüsüz ortamlar yaratmaya çalışıyorum” (Ö10).

“Sınıf düzenlemesi Montessori için çok önemli bir özelliktir. Montessori kullanırken öğrencinin dikkatini çekecek nesneleri kaldırıp öğrenciye bir materyal verip kendi kendisinin deneyimleyeceği bir ortam sağlamaya çalışıyorum. Öğrencinin daha bağımsız hareket edebileceği bir sınıf ortamı olmalıdır” (Ö14).

“Bu model öğrenci merkezli olduğu için kullanacağımız araç gereçler ilgi ve alanlarına uygun olmaları ayrıca destek olmadan kendi ulaşabileceği şekilde düzenlendi” (Ö15).

4.4. Montessori yöntemini kullanırken sınıf kontrolünü nasıl sağladıklarına yönelik görüşleri

Tema 5: Öğretmenlerin Montessori yöntemini kullanırken sınıf kontrolünü nasıl sağladıklarına yönelik görüşleri.

Tablo 7.

Öğretmenlerin Montessori yöntemini kullanırken sınıf kontrolünü nasıl sağladıklarına yönelik görüşleri

Alt Temalar	n
Aynı düzeyde olan çocuklardan işbirliğine dayalı küçük gruplar oluşturarak	10
Öğrencilerin programını, kendi seviyelerine göre ve eğlenceli ortamlar şeklinde düzenleyerek	6
Bütün dikkati öğretmenin üstüne toparlayarak	6
Her çocuğun kapasitesi dikate alınarak, çocuğun ilgisini verebileceği eğitim ortamı sağlayarak	6
Çocuğun ilgisini çeken materyaller kullanıp, sınıfta bireysel kontrol sağlayarak	5

Tablo 7’de öğretmenlerin Montessori yöntemini kullanırken sınıf kontrolünü nasıl sağladıklarına yönelik görüşlerine yer verilmiştir. Öğretmenlerden 10’u Montessori yöntemi uyguladıkları sırada aynı düzeyde olan çocuklardan işbirliğine dayalı küçük gruplar oluşturarak sınıf kontrolü sağladıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin programını, kendi seviyelerine göre ve eğlenceli ortamlar şeklinde düzenleyerek sınıf kontrolü sağlayanlar 6 kişi, bütün dikkati öğretmenin kendi üstüne toparlayarak 6 kişi, her çocuğun kapasitesi dikate alınarak, çocuğun ilgisini verebileceği eğitim ortamı sağlayarak diyenlerin 6 kişi, ve çocuğun ilgisini çeken materyaller kullanıp sınıfta bireysel kontrol sağlayan öğretmenlerin ise 5 kişi olduğu görülmüştür.

Öğretmenlerin Montessori yöntemini kullanırken sınıf kontrolünü nasıl sağladıklarına yönelik bazı öğretmenler şu şekilde ifadeler kullanmıştır;

“Küçük gruplar halinde çalışmak sınıf kontrolünde etkili oluyor. Aynı düzeyde olan çocuklardan küçük gruplar oluşturarak ve akranların iletişimi ile kontrol sağlamaya çalışıyorum” (Ö1).

“Öğrencilerimin düzeyi birbirinden farklı olduğu için montesori yöntemi kullanırken zaman zaman zorlanıyorum. Çünkü her öğrencinin kendine ait bir

programı olduğu için bireysel hareket ediyorlar aynı konu veya durum üzerinde odaklama olmadığı için bireysel hareket ediyorlar, kontrol zorlaşabiliyor bu yüzden sınıf kontrolünü daha iyi sağlamak adına öğrencilerin programını seviyelerine göre ve eğlenceli bir şekilde düzenliyorum ki her öğrenci programına yoğunlaşıp anlam daha iyi gerçekleşebilsin” (Ö3).

“Öğrencinin dikkatine verileceği ve yarar sağlanabilecek materyalleri öğrencileri gruplandırarak ve takım halinde olmalarını sağlayarak koordine ediyorum” (Ö6).

“Sınıf düzeni ile her çocuğun aynı seviyede eğitimden ziyade her çocuğun kapasitesi ile ilgisinin şekildendirceği eğitimi öngörmekteyim, hazırlanmış bir mekan da heşey bir çocuk boyutlarına uygundur. Böylece çocuk mekan içinde tam bir hareket özgürlüğüne sahip olur. Mekanı kendi iradesine göre değiştirir, bilir ve kullanır mekanda ki her şeyin sahibi çocuklardır (Ö7).

“Sınıf kontrolünü öğrencinin yeteneği ve öğrenme kapasitesine uygun bir şekilde uyarlamaya çalışıyorum. Öğrencilerin dikkatini dağıtacak nesneleri sınıftan çıkarıyorum” (Ö10).

“Aynı düzeyde olan çocuklardan küçük gruplar oluşturarak akran iletişimi sağlayacak şekilde düzenliyorum” (Ö11).

“Çocuğun ilgisini çeken materyallerle destekleyerek sınıfa adapte ve kendine ait hissedecek şekilde kontrol etkili oluyor” (Ö13).

4.5. Öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanımının, özel gereksinimli öğrencilerde psikolojik bakımdan kazanımlara yönelik görüşleri

Tema 6: Öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanımının, özel gereksinimli öğrencilerde psikolojik bakımdan kazanımlara yönelik görüşleri.

Tablo 8.

Öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanımının, özel gereksinimli öğrencilerde psikolojik bakımdan kazanımlara yönelik görüşleri

Alt Temalar	n
Kendi kendine yetebilme, özgüven ve öz denetim sağlama	14
Programın kendi seviyelerine uygun olma durumunda kavrama duygusunu yaşadıklarından dolayı psikolojik olarak kendilerini iyi hissetme	12
Verilen yönetime verdiği olumlu cevapla psikolojik olarak kendini güçlü hissetme	8
öğrencilerle ortaya yeni bir materyal veya ürün çıkarıldığında hem psikolojik olarak yüksek motivasyon, yüksek benlik algısı sağlar	7
Psikolojik olarak kendilerine, yetebilecek bireyler olmalarını sağlar.	4
Kendine olan öz güven ve kontrollü davranışlar ile gruplar halinde çalışarak akran iletişimi ve görev alma bilinci geliştirir.	3
Kendilerini motive etmeyi ve kendini düzenleyerek öğrenmeyi sağlar	2

Tablo 8’de öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanımının, özel gereksinimli öğrencilerde psikolojik bakımdan kazanımlara yönelik görüşlerine yer verilmiştir. Öğretmenlerden 14’ü Montessori yöntemini uyguladıkları zaman öğrencilerinin kendi kendine yetebilme, özgüven ve öz denetim sağladıklarını bildirmişlerdir. Programın kendi seviyelerine uygun olma durumunda kavrama duygusunu yaşadıklarından dolayı psikolojik olarak öğrencilerinin kendilerini iyi hissettiğini söyleyen 12 öğretmen vardır.

Verilen yönetime verdiği olumlu cevapla psikolojik olarak kendini güçlü hisseden öğrencileri olan 8 öğretmen, öğrencilerle ortaya yeni bir materyal veya ürün çıkarıldığında hem psikolojik olarak yüksek motivasyon, yüksek benlik algısı sağlayan öğrencisi olan 7 öğretmen, psikolojik olarak kendilerine, yetebilecek bireyler olmalarını sağlar diyen 4 öğretmen, kendine olan öz güven ve kontrollü davranışlar ile gruplar halinde çalışarak akran iletişimi ve görev alma bilinci geliştirir diyen 3,

kendilerini motive etmeyi ve kendini düzenleyerek öğrenmeyi sağlar diyen 2 öğretmen vardır.

4.6. Öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanımının, özel gereksinimli öğrencilerde sosyalleşme bakımından kazanımlara yönelik görüşleri

Tema 7: Öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanımının, özel gereksinimli öğrencilerde sosyalleşme bakımından kazanımlara yönelik görüşleri.

Tablo 9.

Öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanımının, özel gereksinimli öğrencilerde sosyalleşme bakımından kazanımlara yönelik görüşleri

Alt Temalar	n
Küçük gruplar halinde çalışma ile akranlarla iletişim kurma ve görev alıp tamamlama isteği sağlar	7
Sosyal adaptasyonu beraberinde getirir. Yalnızlık duygusu azalarak grup içerisinde koruma isteği doğar.	6
Bireyin kendi kabuğundan çıkıp başkası ile ortam paylaşmasını sağlar	5
Öğrencinin kendi kendine yapabilmesi ve toplumda bir birey olduğunun kanısına vardırarak daha sonra sosyalleşmeyi sağlar.	2

Tablo 9’da öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanımının, özel gereksinimli öğrencilerde sosyalleşme bakımından kazanımlara yönelik görüşlerine yer verilmiştir. Öğretmenlerden 7’si Montessori yönteminin sosyalleşme bakımından küçük gruplar halinde çalışma ile akranlarla iletişim kurma ve görev alıp tamamlama isteği sağladığını belirtmiştir. Altı öğretmen ayrıca, sosyal adaptasyonu beraberinde getirdiğini ve yalnızlık duygusu azaltarak grup içerisinde koruma isteği doğurduğunu belirtmiştir. Bireyin kendi kabuğundan çıkıp başkası ile ortam paylaşmasını sağladığını diyen öğretmenler 5 kişidir.

4.7. Öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanımının, özel gereksinimli öğrencilerde bağımsızlık bakımından kazanımlara yönelik görüşleri

Tema 8: Öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanımının, özel gereksinimli öğrencilerde bağımsızlık bakımından kazanımlara yönelik görüşleri.

Tablo 10.

Öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanımının, özel gereksinimli öğrencilerde bağımsızlık bakımından kazanımlara yönelik görüşleri

Alt Temalar	n
Çocukların az az etkileşime girmesi bağımsızlaşma için bir başlangıç yaratır	8
Her öğrenci kendi programına yoğunlaştığı için bu durum onlara bağımsız hareket etmelerine yardımcı olur	7
Öğrenci başarı elde ettiği için, tek başına ve bağımsız olarak elde ettiği düşündüğü bu durum olumlu bir kazanım olarak geri dönüyor.	6
Öğretmenin sadece rehber konumunda olması, öğrencinin bağımsız düşünmesini ve kendi kendine yapabileceğini düşünmesi kendisinde bağımsız olarak yapabildiklerinin farkında olmasını sağlar.	4

Tablo 10’da öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanımının, özel gereksinimli öğrencilerde bağımsızlık bakımından kazanımlara yönelik görüşlerine yer verilmiştir. Öğretmenlerden 8’i Montessori yönteminin uygulanmasıyla çocukların az az etkileşime girmesi bağımsızlaşma için bir başlangıç yarattığını belirtmiştir. Her öğrenci kendi programına yoğunlaştığı için bu durum onlara bağımsız hareket etmelerine yardımcı olur diyen öğretmenler ise 7 kişidir. Montessori yönteminin uygulanmasıyla öğrenci başarı elde ettiği için, tek başına ve bağımsız olarak elde ettiği düşündüğü bu durum olumlu bir kazanım olarak geri dönüyor diyenler 6 öğretmendir. Öğretmenin sadece rehber konumunda olması, öğrencinin bağımsız düşünmesini ve kendi kendine yapabileceğini düşünmesi, kendisinin bağımsız olarak yapabildiklerinin farkında olmasını sağlar diyenlerin 4 öğretmen olduğu anlaşılmıştır.

Öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanımının, özel gereksinimli öğrencilerde psikolojik, sosyalleşme ve bağımsızlık bakımından kazanımlara yönelik bazı öğretmenler şu şekilde ifadeler kullanmıştır;

“Psikolojik olarak; kendine yetebilme özgüven ve öz denetim Sosyalleşme; Küçük gruplar halinde çalışma ile akranlarla iletişim kurma ve görev alıp tamamlama isteğidir. Tüm bunları yaparken de öğretmenin sadece rehber konumunda olması bağımsızlaşmayı sağlıyor” (Ö1).

“Normal programlar her öğrencinin kapsadığı ve öğrencilerin seviyelerinin aynı olmadığı gereğinde hareket, özel öğrencilerin öğrenim de farklılık arz etmektedir. Bu yüzden onlar için kendilerine uygun programlar düzenlemek gerekir, kendi seviyelerine uygun olmaları gerçekleştirdiklerinde ve kavrama duygusunu yaşadıklarının da dolayı psikolojik olarak kendilerini iyi hissederler. Her öğrenci kendi programına yoğunlaştığı için bu durum onlara bağımsız hareket etmelerine yardımcı olur ve bağımsızlık duygusu gelişir bazılarında duygular sosyal adaptasyon beraberinde getirir yalnızlık duygusu azalarak grup içerisinde koruma isteği doğar” (Ö4).

“Verilen yönetime verdiği olumlu cevapla psikolojik olarak kendini güçlü hissediyor. Takım halinde yürütülen çalışmalarla sosyalleşmesini sağlıyor ve başarı elde ettiği için bağımsız olarak elde ettiği düşündüğü durum olumlu bir kazanım olarak geri dönüyor” (Ö6).

“Başlangıçta bağımsızlaşma çocuk artık tek başına bireyler başardığını yapabileceğini görüyor buda kendine olan öz güveni ve başarabilme ruhu ile psikolojik yönünü etkilemektedir. Bağımsızlığa ve psikolojik yönden olumlu davranışlar var bu onun dışa yönelmeleri kendi kabuğun dan çıkıp başkası ile ortam paylaşması olacak” (Ö10).

“Bazı öğrencilerimle var olan materyaller üzerinden çalıştığımız için ortaya bir ürün koyamıyor oluşumuz bağımsızlaşma açısından çok etkili olamayabiliyor. Ama en önemlisi ve dikkat ettiğim nokta bazı öğrencilerimle ortaya yeni bir materyal ve ürün çıkardığımızda hem psikolojik olarak yüksek motivasyon, özgüven, yüksek benlik algısı hem de bağımsızlaşma adına çok faydalı olduğunu söyleyebilirim” (Ö14).

“Montessori yöntemi, özel gereksinimli çocukların kendi kendilerini motive etmesini, kendini düzenleyerek öğrenmeyi, bağımsız düşünmeyi kendi kendine yapabileceği becerileri sürekli iletişim halinde sosyalleşmeyi sorumluluk almayı aktif olmayı sağlar” (Ö15).

4.8. Öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanarak, özel gereksinimli öğrencinin ailesi ile nasıl işbirliği yaptıklarına yönelik görüşleri

Tema 9: Öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanarak, özel gereksinimli öğrencinin ailesi ile nasıl işbirliği yaptıklarına yönelik görüşleri.

Tablo 11.

Öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanarak, özel gereksinimli öğrencinin ailesi ile nasıl işbirliği yaptıklarına yönelik görüşleri

Alt Temalar	n
Öğretmenler, çocuğun okulda öğrendiklerinin genellemesi konusunda, aile ile sürekli iletişim halinde oluyorlar	15
Öğrencilere evde gerçek görevler verilmesi konusunda aile ile işbirliği yapıyor	14
Bazı aileler hazır montessori materyallerini tercih etseler de, ailelere öğretmenler evde olan materyalleri kullanarak yeni şeyler üretmeleri için tavsiye etmektedirler	10
Öğretmenler ailelerin çocuklarına küçük sorumluluklar vermeleri konusunda kendileriyle işbirliği yapmaktadırlar.	8
Çocukla ailenin daha çok beraber vakit geçirme adına öğretmenler aileler ile işbirliği yapmaktadırlar.	7
Bazı aileler işbirliği konusunda duyarlı olmamasından dolayı, öğretmenler bunu düzeltmeye çalışıyorlar.	3

Tablo 11’de öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanarak, özel gereksinimli öğrencinin ailesi ile nasıl işbirliği yaptıklarına yönelik görüşlerine yer verilmiştir. Öğretmenlerden 15’i, Montessori öğretimi yapması sonrasında çocuğun okulda öğrendiklerinin genellemesi konusunda, aile ile sürekli iletişim halinde olduklarını belirtmiştir. Öğrencilere evde gerçek görevler verilmesi konusunda aile ile işbirliği yapan 14 öğretmen vardır. Bazı aileler hazır montessori materyallerini tercih etseler de, ailelere öğretmenler evde olan materyalleri kullanarak yeni şeyler üretmeleri için tavsiye etmektedir diyen 10 öğretmen vardır. Sekiz öğretmen, ailelerin çocuklarına küçük sorumluluklar vermeleri konusunda kendileriyle işbirliği yapmalarını önermektedir. Çocukla ailenin daha çok beraber vakit geçirme adına öğretmenler aileler ile işbirliği yaptığını söyleyen 7 öğretmen vardır. Bazı aileler işbirliği konusunda duyarlı olmamasından dolayı, 3 öğretmen bunu düzeltmeye çalıştıklarını ifade etmiştir.

Öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanarak, özel gereksinimli öğrencinin ailesi ile nasıl işbirliği yaptıklarına yönelik bazı öğretmenler şu şekilde ifadeler kullanmıştır;

“Aileler ile bireysel çalışma ve çocuk - aile özel vakit geçirmeleri konusunda iş birliği sağlıyoruz. Ayrıca gerçek hayat malzemelerini oyuncak olarak sunmaktansa yapabildiği kadar evde gerçek görevler verilmesi konusunda işbirliği yapıyoruz” (Ö2).

“Maalesef ailelerin iş birliği konusunda pek de duyarlı değil günün içinde yapılan eğitimi evde destek görmesi adına tekrarının önem taşıdığı hem... Dile getiriyoruz” (Ö5).

“Öncelikle özel gereksinimli öğrencilerinin sürekli diyalog halinde olmak gerekir, öğrenciyle yapılan çalışmalar aileyede anlatılarak onların desteği alınmalıdır. Öğrencinin öykü dinlemek aile ile birlikte öğrencinin programını hazırlıyorum bu şekilde her aileyi sürece dahil ediyorum, hem de onların önemli olduklarını hissi yaratarak öğrencinin gelişimi için destek bekliyorum öğrenci ile yapılacak çalışmalar, öğrenme acısında emek zaman ürettiği için, okulda yapılan çalışmaların evde de yapılması gerektiği konusun da aileyi telkin ediyorum” (Ö9).

“Öğrencinin yüksek kazanım sağlaması için verilen yöntemin evdede devam ettirilmesi önemli, bu hususta aile ile iletişime geçilip yapılması gereken kendileri ile detaylı olarak görüşülür , yöntem anlatılır, yol gösterilir” (Ö11).

“Bazı aileler hazır montessori materyallerini tercih etseler de ben onlara evde olan materyalleri kullanarak yeni şeyler üretmelerini tavsiye ediyorum. Bu şekilde bazı öğrencilerde de geri dönütünü iyi şekilde alıyoruz” (Ö12).

“Montessori yönteminde aile ile çocuklara yapılan bireysel çalışmalara ailede evde desteklenmesi çocuğun okuldan öğrendiklerini genellemesi konusunda aile ile sürekli iletişim halinde oluyorum ailenin çocuğa nasıl yaklaştığını nasıl iletişim kurması konusunda sürekli bilgilendirmeyiz. Okulda yaptığımız çalışmalardan aileyi bilgilendiriyoruz. Bu eğitim öğretime dahil ediyoruz evde aileye çocuğun yapabileceği görevler vermesi” (Ö15).

4.9. Öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanarak özel gereksinimli öğrenciye beceriyi ne kadar sürede kazandırdıklarına yönelik görüşleri

Tema 10: Öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanarak özel gereksinimli öğrenciye beceriyi ne kadar sürede kazandırdıklarına yönelik görüşleri.

Tablo 12.

Öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanarak özel gereksinimli öğrenciye beceriyi ne kadar sürede kazandırdıklarına yönelik görüşleri

Alt Temalar	n
Net bir süre söylemek mümkün değil	12
Öğrencinin bireysel farklılıklarına göre değişiyor. Hafif düzeyde gereksinimi olan çocuklarda bu beceri 1 hafta gibi bir süre alırken, orta ve ağır dereceli çocuklarda 3-5 ay süre almaktadır	10
Sürekli tekrarlarla daha az sürede yüksek beceri elde ediliyor.	9

Tablo 12’de öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanarak özel gereksinimli öğrenciye beceriyi ne kadar sürede kazandırdıklarına yönelik görüşlerine yer verilmiştir. Öğretmenlerden 12’si Montessori yöntemi kullanarak özel gereksinimli

öğrenciye ilgili beceriyi kazandırmada net bir süre söylemenin mümkün olmadığını belirtmiştir. Öğretmenler, öğrencinin bireysel farklılıklarına göre değiştiğini ifade etmiştir. Hafif düzeyde gereksinimi olan çocuklarda bu beceri 1 hafta gibi bir süre alırken, orta ve ağır dereceli çocuklarda 3-5 ay süre almaktadır diyenler ise 10 öğretdir. Öğretmenlerin 9'u sürekli tekrarlarla daha az sürede yüksek beceri elde edilebildiğini belirtmiştir.

Öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanarak özel gereksinimli öğrenciye beceriyi ne kadar sürede kazandırdıklarına yönelik bazı öğretmenler şu şekilde ifadeler kullanmıştır;

“Bu çocuğun durumuna göre değişiklik gösterir. Hafif düzeyde gereksinimi olan çocuklarda bu beceri 1 hafta gibi bir süre alırken (örneğin soldan sağa dizilim yapma veya büyükten küçüğe sıralama yapma) Orta ve ağır dereceli çocuklarda 3 5 ay bazendi sonuç alınamayabiliyor” (Ö3).

“Bu hem öğrencinin deneme hem de ve becerinin düzeyine göre farklılık arz ediyorum. Bazı becerilerinin kazandırılması için bir kaç saat yeterken bazılarını ise haftalar alabiliyor. Ayrıca ailenin sürece dahil olduğu durumlarda becerilerinin kazandırılması az zaman da gerçekleştiriliyor. Bazı öğrenciler becerisini hemen kazanırken bazı öğrenciler seviyelerine bağlı olan beceriyi gec kazanır normal durum olarak karşılanıyor” (Ö5).

“Çocuğun özel gereksinimi bireysel farklılık ve gelişimlerini hesap edersek her çocuğun sürede farklılığı olacaktır. Ancak sürenin miktarından çok çocuk bu becerilerindeki hızını arttırdıkça beceri üzerindeki hakimiyeti ve başarısını sağlamışsa bu var olan süre limitini azaltacaktır. Ve bu da onun başardığının kanıtı olacaktır” (Ö8).

“Montessori başlı başına sinerjik bir kavramdır. Kişiden kişiye değiştiği için herhangi bir saat dilimi söz edemeyiz her çocuğun beceri düzeyi farklıdır” (Ö11).

“Öğrenciler bireysel farklılıklar gösterdikleri için çocuğun durumuna göre değişebiliyor. Hafif düzeyde olanlar için 10 gün orta ve ağır derecedeki çocuklar için 3-6 ay bazen de sonuç alamayabiliyoruz” (Ö12).

“Montessori yöntemi her zaman özel gereksinimli çocuklara kullanırken Kazandırılmak istenen kazanım her çocuk farklı olduğu için belli bir zaman süre yoktur bazı çocuklar daha kısa sürede bazıları ise daha uzun sürede çocuğun öğrenme hızı farklıdır” (Ö14).

4.10. Öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanmanın öğrencinin problem davranışlarında etkisine yönelik görüşleri

Tema 11: Öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanmanın öğrencinin problem davranışlarında etkisine yönelik görüşleri.

Tablo 13.

Öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanmanın öğrencinin problem davranışlarında etkisine yönelik görüşleri

Alt Temalar	n
Etkisi var, çünkü çocuk kendini ifade edebildiği ölçüde rahatlama sağlıyor ve iletişim kolaylaşıyor	12
Montessori yöntemi istenmeyen davranışları düzeltilmesini dolaylı olarak azaltır	10
Geri dönütlerde psikolojik ve sosyolojik olarak olumlu etkileri vardır	9
Derlenmiş toparlanmış bir program dahilinde eğitimler verildiği için, daha hızlı bir şekilde olumlu davranışlar kazanılıyor.	7
Çocukların özgüvenleri artarak, günlük hayatta karşılaşılabileceği problemlere çözümler üretiyorlar.	6
Çok fazla etkili değil	3

Tablo 13’de öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanmanın öğrencinin problem davranışlarında etkisine yönelik görüşlerine yer verilmiştir. Öğretmenlerden 12’si Montessori yöntemi kullanmanın öğrencinin problem davranışlarında etkisi var demiştir. Bunun nedeni olarak öğretmenler, çocuk kendini ifade edebildiği ölçüde rahatlama sağlıyor ve iletişim kolaylaşıyor demişlerdir. Montessori yöntemi istenmeyen davranışları düzeltilmesini dolaylı olarak azaltır diyen 10, geri dönütlerde psikolojik ve sosyolojik olarak olumlu etkileri vardır diyen 9, derlenmiş toparlanmış

bir program dahilinde eğitimler verildiği için, daha hızlı bir şekilde olumlu davranışlar kazanılıyor diyen 7, çocukların özgüvenleri artarak, günlük hayatta karşılaşılabileceği problemlere çözümler üretiyorlar diyen 6 öğretmen vardır. Fakat 3 öğretmen, Montessori yöntemi kullanmanın öğrencinin problem davranışlarında etkisine yönelik görüşlerine başvurulduğunda çok fazla etkili olmadığını söylemiştir. Öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanmanın öğrencinin problem davranışlarında etkisine yönelik bazı öğretmenler şu şekilde ifadeler kullanmıştır;

“Etkisi olduğunu düşünüyorum çünkü çocuk kendini ifade edebildiği ölçüde rahatlama sağlıyor ve iletişim kolaylaşıyor” (Ö2).

“Özel eğitimde birçok davranış fiziksel sözel yardım yapılarak bağımsızlaşmayı sağlayan bir alan olması bu yöntemin hedefinde çocuk odaklı olması ve bağımsızlığı sağlayan güzel ama süreç isteyen bir yöntem iş birliği olmasından bağımsızlığa destek sağlıyor” (Ö6).

“Montessori yöntemi bana göre problem davranışlarında olumlu anlam etkilemektedir. Bunu kendi öğrencilerim de bizzat gözlemledim, istemeyen davranışların temelinde genellikle bazı nedenler yatar örneğin öğrenci bu yüzden bireysel farklılıklar öğrencinin öğrenmesini içselleştirmelerini uteryan davranışları azaltır. Montessori yöntemi de tera olarak bu tür durumları hedeflediği için olumlu anlamda problem davranışları azaltır bir etki yapar” (Ö7).

“Elbette etkisi olumlu yönde olacaktır. Ancak bu yöntemin daha önce kullanılmaması, yaşanan çevrede farklı bir eğitim ve öğretimin sağlanmış olması ya da bu yöntemi kullanan anne baba eğitimci kişinin tam anlamıyla bu yöntemi doğru bir şekilde yansıtamıyor. Dahası da öğrencide var olan problem davranışlarının azaltmaktan ziyade artmasına sebep olacaktır” (Ö9).

“Montessori yöntemi kullanarak çocuğun iç dünyasına girebildiği takdirde çocuğun problem davranışını nereden kaynaklandığına ulaşabilir” (Ö12).

“Etkili olduğunu düşünüyorum çünkü çocuklar öz güvenlerini olduğu sürece rahatla sağlayıp iletişim halinde oluyorlar” (Ö13).

4.11. Öğretmenlerin, Montessori yönteminin özel gereksinimli öğrenciler üzerindeki etkisine yönelik görüşleri

Tema 12: Öğretmenlerin, Montessori yönteminin özel gereksinimli öğrenciler üzerindeki etkisine yönelik görüşleri.

Tablo 14.

Öğretmenlerin, Montessori yönteminin özel gereksinimli öğrenciler üzerindeki etkisine yönelik görüşleri

Alt Temalar	n
Bu yöntem, tüm eğitim kademelerinde yaygınlaşarak uygulanması gerekmektedir	14
Sayısı azaltılmış sınıflarda birebir çalışarak Montessori eğitimi ile temel becerilerin verilmesi gerekmektedir.	11
Dikkat ceken bir yöntem olması sebebiyle öğrencide her açıdan olumlu bir işleyiş yaratmaktadır	9
Her öğrencide aynı sonucu vermiyor olsa da genel olarak öğrencilerin akademik, psikolojik durumları üzerinde etkilidir	8
Montessori yöntemini grup şeklinde uygulamak yerine, çok küçük gruplarla veya tercihen bireysel uygulama ile daha faydalı olacaktır.	8

Tablo 14’de öğretmenlerin Montessori yönteminin özel gereksinimli öğrenciler üzerindeki etkisine yönelik görüşlerine yer verilmiştir. Öğretmenlerden 14’ü Montessori yönteminin, tüm eğitim kademelerinde yaygınlaşarak uygulanması gerektiğini belirtmiştir. Özellikle sayısı azaltılmış sınıflarda birebir çalışarak Montessori eğitimi ile temel becerilerin verilmesi gerektiğini savunan 11 öğretmen vardır. Montessori yönteminin dikkat ceken bir yöntem olması sebebiyle öğrencide her açıdan olumlu bir işleyiş yaratmaktadır diyen 9, her öğrencide aynı sonucu vermiyor olsa da genel olarak öğrencilerin akademik, psikolojik durumları üzerinde etkilidir diyen 8 öğretmendir. Montessori yöntemini grup şeklinde uygulamak yerine, çok küçük gruplarla veya tercihen bireysel uygulama ile daha faydalı olacaktır diyen öğretmen sayısı ise 8’dir.

öğretmenlerin Montessori yönteminin özel gereksinimli öğrenciler üzerindeki etkisine yönelik bazı öğretmenler şu şekilde ifadeler kullanmıştır;

“Sayısı azaltılmış sınıflarda birebir çalışarak temel becerilerin verilmesinin bu çocuklar ve aileler için çok örnekli ve gereklidir. Bu konuda gerekli destekler sağlanmalıdır” (Ö1).

“Öncelikle bu yönetimi yaygınlaşarak tüm eğitim kademelerinde uygulanması gerektiği kanınsındayım, öğrencilerin bu yöntemden habersiz olduğu gerçeğinden, bu yöntem ile ilgili eğitimlerin çoğalması ve geliştirilmesi taraftarıyım. Bu yöntemle öğrenciler psikolojik anlamda daha iyi oldukları dan, bağımsız duyguları geliştirdiğinden diğer normal insanlar gibi yuvayı kolaylaştırdığından dolayı uygulama anlamında geliştirmesi gerektiğini düşünüyorum” (Ö3).

“Montessori yönteminin tam anlamıyla yaygınlaştırılması ve bu yönde eğitimlerin eğitimciler üzerinde artırılmalı. Okul-çevre olanaklarının bu yönde artırımı sağlanmalı ve bu yöneme uygun uyarlanması gerektiği düşüncesindeyim” (Ö4).

“Her öğrencide aynı sonucu vermiyor olsa da genel olarak öğrencilerin akademik, psikolojik durumları üzerinde etkili olduğu kanaatindeyim” (Ö5).

“Montesori özel gereksinimli bireylerde olmazsa olmaz bir yöntemdir. Gereksinimli çocuklar çok özeldir onlarla ilgili ve yetenekli her çocuk gibi farklıdır her çocuğun farklı beceriye sahip olduğu ve farklı öğrenme düzeyinin olduğu montessori sayesinde kavramaktayız” (Ö8).

“Montessori yöntemi grup şeklin de uygulamak yerine bireysel uygulama daha faydalı olacaktır” (Ö12).

“Montessori yöntemi etkilerini, faydalarını, çocuklarının gelişimi üzerindeki olumlu etkileri ailelere aktarılması gerektiğini aile ile daha fazla iş birliği sağlanarak çocukların eğitime katkı sunulmalıdır” (Ö15).

BÖLÜM V

TARTIŞMA VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde, Özel eğitim kurumlarında görev yapan özel eğitim öğretmenlerinin Montessori eğitimi ve uygulamaları konusundaki görüşleri ile ilgili bulgular alan yazın ışığında tartışılmıştır.

Özel eğitim öğretmenlerinin özel gereksinimli çocuklara öğretim yaparken Montessori Eğitim Materyallerini nasıl kullandıklarına dikkat edildiğinde, araştırma kapsamındaki tüm öğretmenlerin Montessori eğitimi bireye özel yapabildiği beceriler doğrultusunda uygulama yapma konusunda hem fikirdiler. Yine öğretmenlerin yarısı çocukların psikolojisi fiziksel ve duygusal özelliklerini göze alarak Montessori uygulamaları yaptığını, gelişim evresine uygun etkinlikleri günlük yaşamaya uyarlayarak uygulamalar yaptığını belirtmiştir. Montessori de bireyi yetiştikten bağımsızlaştırmak adına ilk aşamada çocuğun günlük işlerinde kendi kendisine yetebilmesi ile ilgili çalışmalar yapmıştır. Onun yapmış olduğu çalışmalar tıp ve eğitim bilimlerinin desteklediği yetersizliği olan çocukların eğitimi için açılan özel eğitim merkezlerinin kurulmasında bir adım oluşturmuştur (Kramer, 1976; Montessori, 1994).

Öğretmenlerin Montessori yöntemini özel gereksinimli öğrencilerinin programlarına nasıl uyarladıkları dikkat çekicidir. Yine öğretmenlerin tümü öğrencilerin özelliklerini göz önünde bulundurarak her öğrenci için ayrı bir program şeklinde Montessori eğitimi uyguladıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencinin özel gereksinime uygun en basit materyallerden başlayarak tek bir beceriye yönelik hazırlanmış araç gereçlerle Montessori uygulamaları yapan öğretmenlerin de çoğunlukta olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin yarısı Montessoride bir yöntemi çocuğun yapabildiği seviyede destekleyerek bir üst seviyeye nasıl taşınabilir ölçülerine dikkat ederek uygulamaktadır.

Öğretmenlerin Montessori yöntemini özel gereksinimli çocukların programlarına uygularken karşılaştığı zorluklara dikkate alındığında, en çok rastlanılan zorluğun gelişimsel olarak farklı olan çocukların aynı anda sınıfta olması olduğu öğretmenlerin yarısından fazlası ifade etmiştir.

Öğretmenlerin Montessori yöntemini kullanırken sınıf ortamı düzenlemesini nasıl yaptıklarına yönelik görüşlerine incelendiğinde öğretmenlerden farklı yanıtlar alınmıştır. Öğretmenlerden bazıları Montessori yöntemi uyguladığı zaman, sınıf ortamını çocuğun yardımsız kendi ulaşabileceği şekilde düzenlediklerini ifade etmişlerdir. Bazıları ise öğrencilerinin dikkatini kendine ve verilen eğitime verilebilecek şekilde düzenlemeyi tercih etmektedirler. Montessori sınıfını sınıf yapan unsurlarlardan bir tanesi de nedensiz hiçbir materyal sınıfta olmamasıdır. Bunun yanında sınıfa koyulan materyalin esas ve gizli amacı olmalı, dışarıdaki dünya sınıf ortamına getirilmesi gerekmekte, hareket özgürlüğü olmalı, seçme özgürlüğü olmalı ve toplum içindeki kurallar sınıf ortamında öğretilmesi gerekmektedir (Demiralp, 2014). Montessori eğitimi için kullanılacak materyal ve öğrencinin kapasitesi gözönünde tutularak uygun sınıf ortamı oluşturan öğretmenler de vardır. Gerçek hayatta bulunduğu ortamlara uygun sınıf ortamı hazırlayan öğretmenler daha çok çocuğun ihtiyacını karşılayabilecek doğal bir ortam oluşturarak eğitim sırasında seviyesi birbirine yakın olan öğrencileri birbirine yakın oturtmaktadırlar.

Öğretmenlerin Montessori yöntemini kullanırken sınıf kontrolünü nasıl sağladıklarına yönelik görüşlerine incelendiğinde öğretmenlerin tamamına yakını Montessori yöntemi uyguladıkları sırada aynı düzeyde olan çocuklardan işbirliğine dayalı küçük gruplar oluşturarak sınıf kontrolü sağladıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin bazıları öğrencilerin programını, kendi seviyelerine göre ve eğlenceli ortamlar şeklinde düzenleyerek sınıf kontrolü sağlarken, bütün dikkati öğretmenin kendi üstüne toparlayan, her çocuğun kapasitesi dikate alınarak, çocuğun ilgisini verebileceği eğitim ortamı sağlarken bazıları ise çocuğun ilgisini çeken materyaller kullanıp sınıfta bireysel kontrol sağlamaya çalışmaktadırlar.

Öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanımının, özel gereksinimli öğrencilerde psikolojik bakımdan kazanımlara yönelik görüşleri incelendiğinde, öğretmenlerin tamamına yakını Montessori yöntemini uyguladıkları zaman öğrencilerinin kendi kendine yetebilme, özgüven ve öz denetim sağladıklarını bildirmişlerdir. Programın kendi seviyelerine uygun olma durumunda kavrama duygusunu yaşadıklarından dolayı psikolojik olarak öğrencilerinin kendilerini iyi hissettiğini söyleyen birçok öğretmen öğretmenin de olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin yarısı verilen yönteme verdiği olumlu cevapla psikolojik olarak kendini güçlü hissettiğini, öğrencilerle ortaya

yeni bir materyal veya ürün çıkarıldığında hem psikolojik olarak yüksek motivasyon, yüksek benlik algısı sağlandığını da belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanımının, özel gereksinimli öğrencilerde sosyalleşme bakımından kazanımlara yönelik görüşlerine bakıldığında, öğretmenlerin yarısına yakını Montessori yönteminin sosyalleme bakımından küçük gruplar halinde çalışma ile akranlarla iletişim kurma ve görev alıp tamamlama isteği sağladığını, sosyal adaptasyonu beraberinde getirdiğini ve yalnızlık duygusu azaltarak grup içerisinde koruma isteği doğurduğunu belirtmiştir. Bireyin kendi kabuğundan çıkıp başkası ile ortam paylaşmasını sağlar diyen öğretmenler de vardır. Yapılan bir başka araştırma da ebeveynlerin Montessori sınıflarında karma yaş grupları ile eğitim yapılması hakkındaki görüşleri incelendiğinde, ebeveynlerden bazılarının sınıflarda karma eğitim yapılmasına akran öğretimi ve sosyalleşme becerisinin artmasını sağladığı için olumlu bakarken; bazıları ise büyük çocuklarının kendi çocuklarına engelleyeceğini düşündüğü için olumsuz görüş belirtmişlerdir (Bozkurt, Kölemen, Abanoz ve Ulutaş, 2019).

Öğretmenlerin Montessori yöntemi kullanımının, özel gereksinimli öğrencilerde bağımsızlık bakımından kazanımlara yönelik görüşleri incelendiğinde, öğretmenlerin yarısı Montessori yönteminin uygulanmasıyla çocukların az az etkileşime girmesi bağımsızlaşma için bir başlangıç yarattığını, her öğrenci kendi programına yoğunlaştığı için bu durum onlara bağımsız hareket etmelerine yardımcı olur demişlerdir. Montessori yönteminin temel kavramlarından biri olan hazırlanmış çevrede, çocukların bağımsızca çevrelerini keşfetmelerine ve zihinsel yapılarını düzenlemelerine fırsat vermektedir. Çocuk ilk üç yıl bilinçsizce zihnine aldığı bilgilerle beceriler kazanırken sonraki üç yılda kazandığı becerileri yapılandırarak bilinçli hale getirmektedir. Çocuk böylece kendi başına bir şeyler yapma, ahlaki, sosyal, doğal yeteneği kazanma ve kültürel sürece katılma becerisi kazanmaktadır (Torrence ve Chattin-McNichols, 2005). Ayrıca bu araştırmada, bazı öğretmenler Montessori yönteminin uygulanmasıyla öğrenci başarı elde ettiği için, tek başına ve bağımsız olarak elde ettiği düşündüğü bu durum olumlu bir kazanım olarak geri döndüğünü ifade etmiştir. Yapılan diğer çalışmalarda da benzer şekilde, çocuğun bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurarak, bireysel bir çalışma ortamı sunmaktadır (Gutek, 2004). Montessori sınıflarında materyalle çalışmak için çocuğun

sabırla beklediği bir ortam bulunmakta ve çocuk istediği materyalle istediği kadar çalışabilmektedir. Çünkü çocuk içsel olarak tatmin olduğunda doyuma ulaşmakta ve böylece çocuğun iç disiplin yönünden gelişmesine olanak sağlanmaktadır (Gutek, 2004; Montessori, 2015).

Öğretmenlerin tamamı, Montessori öğretimi yapması sonrasında çocuğun okulda öğrendiklerinin genellemesi konusunda, aile ile sürekli iletişim halinde olduklarını belirtmiştir. Öğrencilere evde gerçek görevler verilmesi konusunda aile ile işbirliği yapan öğretmen de çoğunluktadır. Bazı aileler hazır montessori materyallerini tercih etseler de, ailelere öğretmenler evde olan materyalleri kullanarak yeni şeyler üretmeleri için tavsiye etmektedir. Ayrıca öğretmenlerin yarısına yakını, ailelerin çocuklarına küçük sorumluluklar vermeleri konusunda kendileriyle işbirliği yapmalarını önermektedir. Yapılan bir başka araştırmanın sosyal geçerlik verilerinden elde edilen sonuçlara göre de öğretmenlerin Montessori materyallerinden kendi sınıflarında da faydalanmak istedikleri, yetersizliği olan çocukların materyallerle kazandıkları becerileri ev ortamında farklı malzemeler kullanırken genellebileceklerini belirtmişlerdir (Kayılı ve Gönen, 2018).

Öğretmenlerin önemli bir çoğunluğu Montessori yöntemi kullanarak özel gereksinimli öğrenciye ilgili beceriyi kazandırmada net bir süre söylemenin mümkün olmadığını belirtmiştir. Öğretmenler, öğrencinin bireysel farklılıklarına göre değiştiğini ifade etmiştir.

Öğretmenlerin yine önemli bir çoğunluğu, Montessori yöntemi kullanmanın öğrencinin problem davranışlarında etkisi var demiştir. Bunun nedeni olarak öğretmenler, çocuk kendini ifade edebildiği ölçüde rahatlama sağlıyor ve iletişim kolaylaşıyor demişlerdir. Ayrıca öğretmenlerin yarıya yakını, Montessori yöntemi istenmeyen davranışları düzeltilmesini dolaylı olarak azaltır derken, geri dönütlerde psikolojik ve sosyolojik olarak olumlu etkileri olduğunu savunan, derlenmiş toparlanmış bir program dahilinde eğitimler verildiği için, daha hızlı bir şekilde olumlu davranışlar kazanıldığını söylemişlerdir.

Öğretmenlerde tümüne yakını, Montessori yönteminin, tüm eğitim kademelerinde yaygınlaşarak uygulanması gerektiğini belirtmiştir. Özellikle sayısı azaltılmış sınıflarda birebir çalışarak Montessori eğitimi ile temel becerilerin verilmesi

gerektiğini savunan, Montessori yönteminin dikkat çeken bir yöntem olması sebebiyle öğrencide her açıdan olumlu bir işleyiş yaratmakta olduğunu söyleyen birçok öğretmen vardır. Bu bulgu Danişman (2012)'ın çalışmasıyla benzerlik arz etmektedir.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, 2018-2019 öğretim yılında, KKTC’de MEB’e bağlı özel eğitim kurumlarında görev yapan özel eğitim öğretmenlerinin; Montessori yönteminin kullanımı ve uygulamalarına yönelik görüşleri ile ilgili araştırma sonuçları ve bulunan sonuçlara bağlı olarak geliştirilmiş olan önerilere yer verilmiştir.

6.1. Sonuçlar

Araştırma kapsamındaki tüm özel eğitim öğretmenlerin Montessori eğitimini bireye özel yapabildiği beceriler doğrultusunda uygulama yapma konusunda hem fikirdiler. Öğretmenler çocukların psikolojisi fiziksel ve duygusal özelliklerini göze alarak Montessori uygulamaları yaptığını, gelişim evresine uygun etkinlikleri günlük yaşamaya uyarlayarak uygulamalar yaptığını belirtmiştir.

Öğretmenlerin tümü öğrencilerin özelliklerini göz önünde bulundurarak her öğrenci için ayrı bir program şeklinde Montessori eğitimini uyguladıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin Montessori yöntemini özel gereksinimli çocukların programlarına uygularken karşılaştığı zorluklara dikkate alındığında, en çok rastlanılan zorluğun gelişimsel olarak farklı olan çocukların aynı anda sınıfta olması olduğu öğretmenlerin yarısından fazlası ifade etmiştir.

Öğretmenlerden bazıları Montessori yöntemi uyguladığı zaman, sınıf ortamını çocuğun yardımsız kendi ulaşabileceği şekilde düzenlediklerini ifade etmişlerdir. Bazıları ise öğrencilerinin dikkatini kendine ve verilen eğitime verilebilecek şekilde düzenlemeyi tercih etmektedirler. Öğretmenlerin tamamına yakını Montessori yöntemi uyguladıkları sırada aynı düzeyde olan çocuklardan işbirliğine dayalı küçük gruplar oluşturarak sınıf kontrolü sağladıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin tamamına yakını Montessori yöntemini uyguladıkları zaman öğrencilerinin kendi kendine yetebilme, özgüven ve öz denetim sağladıklarını bildirmişlerdir. Öğretmenler Montessori yönteminin sosyalleme bakımından küçük gruplar halinde çalışma ile akranlarla iletişim kurma ve görev alıp tamamlama isteği sağladığını, sosyal adaptasyonu beraberinde getirdiğini ve yalnızlık duygusu azaltarak gurup içerisinde koruma isteği doğurduğunu belirtmiştir.

Öğretmenlerin yarısı Montessori yönteminin uygulanmasıyla çocukların az az etkileşime girmesi bağımsızlaşma için bir başlangıç yarattığını, her öğrenci kendi programına yoğunlaştığı için bu durum onlara bağımsız hareket etmelerine yardımcı olur demişlerdir.

Öğretmenlerin tamamı, Montessori öğretimi yapması sonrasında çocuğun okulda öğrendiklerinin genellemesi konusunda, aile ile sürekli iletişim halinde olduklarını belirtmiştir. Öğretmenlerin önemli bir çoğunluğu Montessori yöntemi kullanarak özel gereksinimli öğrenciye ilgili beceriyi kazandırmada net bir süre söylemenin mümkün olmadığını belirtmiştir. Öğretmenler, öğrencinin bireysel farklılıklarına göre değiştiğini ifade etmiştir. Öğretmenlerin yine önemli bir çoğunluğu, Montessori yöntemi kullanmanın öğrencinin problem davranışlarında etkisi var demiştir. Bunun nedeni olarak öğretmenler, çocuk kendini ifade edebildiği ölçüde rahatlama sağlıyor ve iletişim kolaylaşıyor demişlerdir.

Öğretmenlerden tümüne yakını, Montessori yönteminin, tüm eğitim kademelerinde yaygınlaşarak uygulanması gerektiğini belirtmiştir. Özellikle sayısı azaltılmış sınıflarda birebir çalışarak Montessori eğitimi ile temel becerilerin verilmesi gerektiğini savunan, Montessori yönteminin dikkat çeken bir yöntem olması sebebiyle öğrencide her açıdan olumlu bir işleyiş yaratmakta olduğunu söyleyen birçok öğretmen vardır.

6.2. Öneriler

Yapılan çalışmanın sonuçlarına dayanarak KKTC MEB'e, Özel eğitim kurumlarına, özel eğitim de görevli öğretmenlere, eğitim fakültelerinde öğretmen yetiştiren bölümlere getirilebilecek bazı öneriler bulunmaktadır.

6.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler

- Özel eğitimde Montessori eğitime yönelik öğretmenlerin görüşlerinin genel olarak iyi olmasından dolayı özel eğitim öğretmenlerinin Montessori uygulamalarına yönelik görüşleri ve bu konuda deneysel araştırmaların sürdürülmesi konusunda özel eğitim kurumlarıyla işbirliği yapılabilir.

- Öğretmenler Montessori eğitiminin kendi kendine yetebilme ve özgüveni artırdığı, çocukta ben yapabilirim duygusunu ön plana çıkardığı konularında görüş bildirmişlerdir. Bu nedenle Montessori eğitimi özel eğitim merkezlerinde uygulanan bireysel eğitim programlarına entegrasyonu sağlanabilir. Bunun yanında benzer şekilde üniversitelerin eğitim fakültelerinde bulunan özel eğitim bölümlerinin öğretim programlarına konularak öğretmen adaylarının ileride bu öğretim yöntemiyle öğretmeleri için kendilerine bu konuda ders açılabilir.
- Öğretmenlerin Montessori yöntemini özel gereksinimli çocukların programlarına uygularken karşılaştığı zorluklara dikkate alındığında, en çok rastlanılan zorluğun gelişimsel olarak farklı olan çocukların aynı anda sınıfta olması olduğunu vurgu yapmıştır. Bu nedenle uygulama sırasında gelişimsel olarak farklı olan çocukların farklı bir sınıfa konması için çalışmalar yürütülebilir.

İleri Araştırmalara Yönelik Öneriler

- Bazı öğretmenler özel eğitim merkezlerindeki Montessori materyallerinin eksikliğine vurgu yapmıştır. Bu nedenle gerekirse Montessori materyallerinin bu merkezlere alımının sağlanarak, öğretmenlere verilecek hizmetiçi eğitimlerin KKTC MEB tarafından sağlanarak öğretim de yapılabilir. Ayrıca Montessori eğitiminin etkileri akademisyenler tarafından yapılacak deneysel çalışmalarla gözlemlenebilir.
- Bu çalışma küçük bir öğretmen grubu üzerinde yapılmıştır. Daha geniş örneklemeler üzerinde benzer bir araştırma yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, S. (2018). Fen Eğitiminde Okulöncesine Yönelik Yaklaşımlardan Stem Ve Montessori Yöntemlerinin Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu Üniversitesi, İlköğretim Ana Bilim Dalı Fen Bilimleri Enstitüsü, Kastamonu.
- American Montessori Society (AMS). (2014). AMS teacher education programs. Retrieved, Feb.14, 2014, from.
<http://www.amshq.org/Teacher%20Resources/AMS%20Teacher%20Education%20Programs.aspx>
- American Montessori Society (AMS). (2014). Introduction to Montessori. Retrieved May, 5, 2014, from.
<http://www.amshq.org/Montessori%20Education/Introduction%20to%20Montessori/Montessori%20Schools.aspx>
- Arslan, S. ve Özpınar, İ. (2008). Öğretmen Nitelikleri: İlköğretim Programlarının Beklentileri ve Eğitim Fakültelerinin Kazandırdıkları. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen Ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 2(1), 38-63.
- Aslıyüksek, M. (2015). Montessori eğitiminin 4 - 5 yaş çocukların motor beceri, görsel algı ve bellek, el – göz koordinasyonu ile küçük kas becerilerinin gelişimine etkisinin incelenmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Fatih Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Ataman, A. (2012). Özel Eğitimin Temelleri. Temel Eğitim Öğretmenleri İçin Kaynaştırma Uygulamaları ve Özel Eğitim içinde. Ayşegül Ataman & E. R. Özmen (Ed.) (s. 3-56). Ankara : Vize Yayıncılık.
- Atli, S., Korkmaz, M., Tastepe, T., & Koksall Aksoy, A. (2016). Views on Montessori approach by teachers serving at schools applying the Montessori Approach. *Eurasian Journal of Educational Research*, 66, 123-138
<http://dx.doi.org/10.14689/ejer.2016.66.7>
- Aydın, İ. P. (2002). Alternatif okullar. Ankara: Pegem /A Yayıncılık.

- Baggio, C. (2017). Language teaching accessibility of students with specific language needs: a Montessori approach to reading and writing (Bachelor's thesis, Università Ca'Foscari Venezia).
- Baykoç Dönmez, N. (2010). Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitim. N. Baykoç (Ed.), *Özel eğitim içinde* (ss. 13-26). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Baynham, Hannah J. (2016). *Çocuğun Ayak İzinden*. (Çeviren: Betül Şenkal). İstanbul: Optimist Yayınları.
- Berger, I. (2005). Broadening the notions of early literacy. BC Educational Leadership Research 2. <http://slc.educ.ubc.ca/eJournal/Issue2/index.htm> (accessed February 10, 2008).
- Biebricher, H., & Speichert, H. (1999). *Montessori für Eltern. Die Materialien, die Methode. Für Kinder von zwei bis sechs*. Reinbek bei Hamburg.
- Bozkurt, E., Kölemen, E. B., Abanoz, T., & Ulutaş, İ. (2019). Çocukları Montessori Eğitimi Alan Ebeveynlerin “Mon-Tessori Eğitimi” Algısı. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7 (92), Mayıs 2019, s. 239-251. Doi Number: <http://dx.doi.org/10.16992/ASOS.14916>
- Browder, D. M., Wood, L., Thompson, J., & Ribuffo, C. (2014). Evidence-based practices for students with severe disabilities. University of Florida.
- Bulduk, E. Ö., ve Toran, M. (2013). Eğitimde Ergonomi ve Maria Montessori'nin Rolü. *Eğitimci Dergisi*, 21, 15-20.
- Büyüköztürk, S., Kiliç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, S. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (18. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Büyüktaşkapı, S. (2012). Montessori yaklaşımı ve okul öncesi fen eğitimi. *Tüba Bilim Dergisi*, 5 (3), 19-25.
- Çelen, F. K., Çelik, A. ve Seferoğlu, S. S. (2011). Türk Eğitim Sistemi ve PISA Sonuçları, Akademik Bilişim, İnönü Üniversitesi, Malatya.

- Çetin, M. E. (2017). Özel gereksinimli bireylerin tercihlerinin değerlendirilmesi. *Ozel Egitim Dergisi*, 18(2), 309.
- Cossentino, J. (2010). Following all the children: Early intervention and Montessori. *Montessori Life*, 1(8), 1-8.
- Danişman, Ş. (2012). Montessori Yaklaşımına Genel Bir Bakış ve Eğitim Ortamının Düzenlenmesi A General Overview of Montessori Approach and Preparing the Educational Environment. *Journal of Policy*, 1(2), 85-113.
- Demiralp, S. (2014). Montessori metodu ve uygulamaları (1. bs.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Demiralp, S. (2014). Montessori metodu ve uygulamaları (1. bs.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Durakoğlu, A. (2010). Maria Montessori' Ye Göre Çocuğun Doğası Ve Eğitimi. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Durakoğlu, A. (2010). Montessori Metodunda Okuma Ve Yazma Eğitimi. Aile Ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi. 5.(20. T.C. Başbakanlık Aile Ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayını.
- Durakoğlu, A. (2011). Maria Montessori'ye Göre Okul Öncesi Çocukluk Döneminin Özellikleri. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 16, 133-145.
- Eratay, E. (2011). Montessori Eğitiminin Etkililiği. Pegem Eğitim Ve Öğretim Dergisi. 1 (1).
- Erben, S. (2005). Montessori Materyallerinin Zihin Yetersizliği ve İşitme Yetersizliği Çocukların Alıcı Dil Gelişiminde Görsel Algı Düzeyine Etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Ergül, C.; Baydık, B. ve Demir, Ş. (2013). Özel eğitim öğretmen adaylarının ve öğretmenlerinin zihin yetersizlikler öğretmenliği lisans programı yeterliklerine ilişkin görüşleri ve bu görüşlerin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(1), 499-522.

- Ersoy Ö, Avcı N. (2000). Özel gereksinimli çocuklar ve eğitimleri. Ya-Pa Yayıncılık: İstanbul.
- Foschi, R. (2008). Science and culture around the Montessori's first "Children's Houses" in Rome (1907–1915). *Journal of the History of the Behavioral Sciences*, 44(3), 238-257.
- Gutek, G. L. (2004). The Montessori Method, The Origins of an Educational Innovation: Including an Abridged and Annotated Edition of Maria Montessori's The Montessori Method. United States of America: Rowman & Littlefield Publishers.
- Gürbüz, S., & Şahin, F. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri: Felsefe Yöntem Analiz. 2. Baskı, Ankara: Seçkin.
- Harriman, J. (2012). Language learning disabilities and Montessori techniques. Texas A&M University-Commerce.
- Havis, L. (2006a). Creating the new education Study Guide. Danbury, CT: International Montessori Society.
- Havis, L. (2009). Ims technology of Montessori teaching. Paper presented at the International Montessori Society Workshops and Seminars, Malaysia. <http://w.w.w.imsmontessori.org/workshop-malaysia.htm>
- Hume, K., Loftin, R., & Lantz, J. (2009). Increasing independence in autism spectrum disorders: A review of three focused interventions. *Journal of autism and developmental disorders*, 39(9), 1329-1338.
- Janes, R. D. (2015). Autism in early childhood education Montessori environments: parents' and teachers' perspectives (Doctoral dissertation, Auckland University of Technology).
- Kaya, M., & Yildiz, K. (2019). The Effect of Montessori Programme on The Motion and Visual Perception Skills of Trainable Mentally Retarded Individuals. *Journal of Education and Training Studies*, 7(2), 120-128.

- Kayılı, G. (2010). Montessori Yönteminin Anaokulu Çocuklarının İlköğretime Hazırbulunuşluklarına Etkisinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kayılı, G., & Gönen, A. (2018). Montessori Materyallerinin Orta Düzeyde Zihinsel Yetersizliği Olan Çocukların Küçük Kas Becerilerine Etkisi. Yaşadıkça Eğitim, 32(2), 40-52.
- Kınık, B. (2018). Montessori Temelli Bireysel Eğitim Programının Özel Eğitim Gereksinimi Olan Çocukların Problem Çözme Becerilerine Etkisinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Kirk, S., Gallagher, J., J., Coleman, M. R., & Anastasiow, N. J. (2011). Educating exceptional children (13th ed.). Belmont, CA: Wadsworth Publishing.
- Kirk, S., Gallagher, J., J., Coleman, M. R., & Anastasiow, N. J. (2011). Educating exceptional children (13th ed.). Belmont, CA: Wadsworth Publishing.
- Korkmaz, E. (2006). Montessori Metodu:Eğitimde Bir Alternatif. Ankara: Algi Yayıncılık
- Korkmaz, H. E. (2005). “Montessori Metodu ve Montessori okulları: Türkiye’de Montessori Okullarının Yönetim Ve Finansman Bakımından İncelenmesi”. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kramer, R. (1976). *Maria Montessori*. Chicago, USA: University of Chicago Press.
- Kramer, R. (1988). *Maria Montessori: A biography*. Chicago, IL: Da Capo Press.
- Lillard, A., & Else-Quest, N. (2006). The early years: Evaluating Montessori education. *Science*, 313(5795), 1893-1894.
- Lillard, P. P. (1996). *Montessori today: A comprehensive approach to education from birth to adulthood*. New York: United States by Schocken Books Inc.
- Martel, H. A. (2009). *Effective strategies for general and special education teachers*.

- McKenzie, G. K. & Zascavage, V. (2012). Montessori instruction: A model for inclusion in early childhood classrooms and beyond. *Montessori Life*, 24(1), 20-25.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (2015). Nitel veri analizi. *Çev. S. Akbababa Al-tun ve A. Ersoy*. Ankara: Pegem Akademi.
- Miller, L. B., Dyer, J. L., Stevenson, H., & White, S. H. (1975). Four preschool programs: Their dimensions and effects. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 40(5/6), 1-170.
- Montessori, M. (1965). Dr. Montessori's Own Handbook. New York: Schocken Books.
- Montessori, M. (1966). The secret of childhood. New York, NY: Ballentine Books.
- Montessori, M. (1978). Maria Montessori: Texte und Diskussion. Klinkhardt.
- Montessori, M. (1994). *From Childhood to Adolescence*. Oxford, England: ABC-Clio.
- Montessori, M. (2015). Emici Zihin (O. Gündüz, Çev.). Kaknüs Yayınları: İstanbul.
- Montessori, Maria (2016a). Çocuğunuz Hakkında Bilmeniz Gerekenler. (Çeviren: Zekiye Baykul). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Odom, S. L., Brantlinger, E., Gersten, R., Horner, R. H., Thompson, B., & Harris, K. R. (2005). Research in special education: Scientific methods and evidence-based practices. *Exceptional children*, 71(2), 137-148.
- Oğuz, V., & Akyol, A. K. (2006). Çocuk Eğitiminde Montessori Yaklaşımı. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 243-256.
- Oktay, A. (1987). Okul Öncesi Eğitimde Çağdaş Bir Yaklaşım: Montessori Yöntemi. Ya-Pa 5. Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri. Ya-Pa Yayınları, s.62-69, Antalya.
- Özdemir, M. (2010). Nitel veri analizi: Sosyal bilimlerde yöntembilim sorunsalı üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323-343.

- Pickering, J. S. (1992). Successful applications of Montessori methods with children at risk for learning disabilities. *Annals of Dyslexia*, 42(1), 90-101.
- Rambusch, N. M. (1962). Learning how to learn: An American approach to Montessori. New York, NY: Helicon Press.
- Rand, A. as quoted in Hessen, B. (1970). The Montessori Method. Reprinted in The Objectivist, Volumes 5–10, 1966–1971.
- Rezvani, M. (2017). An Investigation into the Influence of Montessori Method on Professional Development of EFL Teachers and Productive Skills of Students with Autism (Master's thesis, Eastern Mediterranean University (EMU)-Doğu Akdeniz Üniversitesi (DAÜ)).
- Sadioğlu Ö., Taner, M. Bahçeli, P. ve Onur, G. (2010), Okul Öncesi Eğitimde Montessori Metodu, (Ed. Handan Asude Başal), Okul Öncesi Eğitimde Uygulanan Farklı Modeller. Bursa: Dora yayınları, 48-63.
- Sazak Pınar, E. (2006). Dünyada ve Türkiye’de Erken Çocukluk Özel Eğitiminin Gelişimi ve Erken Çocukluk Özel Eğitim Uygulamaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 7 (2), 71-83.
- Selçuk, K. S. (2016). Montessori yönteminin anaokulu çocuklarının büyük kas becerilerine etkisinin incelenmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Tawney, W. J. ve Gast, L. D. (1984). Single subject research in special education. Colombus: Merrill Publishing Company.
- Seldin, T. (2009). Hanging in with Montessori in tough times. The Montessori Foundation.
- Şen, Ayla. (2014). Erken çocukluk döneminde montessori eğitimi uygulamaları sempozyumu. İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Temel ZF, Toran M. (2013). Erken Çocukluk Eğitiminde Yaklaşımlar ve Programlar. Vize Yayıncılık, Ankara.
- Temel, F. (2012). Erken Çocukluk Eğitiminde Yaklaşımlar Ve Programlar. Ankara: Vize Yayıncılık

- Tiryaki, A. Y., Aral, N., Bıçakçı, M. Y., Sultanoğlu, S. Ç., & Şahin, S. (2015). Montessori Eğitiminin Çocukların Gelişimine Etkisinin İncelenmesi. *Hacettepe Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1).
- Topbaş E. (2014) Montessori Yöntemiyle Çocuk Eğitimi, Panama Yayıncılık, Ankara.
- Topbaş, E.. (2015). Montessori yöntemiyle çocuk eğitimi. Ankara: Panama Yayıncılık.
- Topbaş, Eriman (2018). Montessori Yöntemiyle Çocuk Eğitimi (7. Baskı). Ankara: Panama Yayıncılık.
- Torrance, M. ve Chattin-McNichols, J. (2005). *Montessori education today, approaches to early childhood education*, Jaipaul L. Roopnarine ve James E. Johnson (Ed.) (4. bs.) içinde. Prentice Hall Publication, Newjersey.
- Trigwell, K., Prosser, M., & Taylor, P. (1994). Qualitative differences in approaches to teaching first year university science. *Higher Education*, 27(1), 75-84.
- Van der Ploeg, E. S., Eppingstall, B., Camp, C. J., Runci, S. J., Taffe, J., & O'Connor, D. W. (2013). A randomized crossover trial to study the effect of personalized, one-to-one interaction using Montessori-based activities on *agitation, affect, and engagement in nursing home residents with Dementia*. *International psychogeriatrics*, 25(4), 565-575.
- Wilbrandt Çakıroğlu, E. (2015). Maria Montessori yöntemiyle çocuk eğitimi sanatı. (4. Baskı). İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Wilbrandt-Cakiroglu, E. (2009). Maria Montessori yontemiyle cocuk egitimi sanati, egitimciler ve ebeveynler icin el kitabi [The art of children's education by Maria Montessori Approach, a handbook for educators and parents]. Istanbul: Sistem Publishing.
- Wolfe, J. (2002). Learning from the past: Historical voices in early childhood education (2nd ed., pp. 225-248). Mayerthorpe, Alberta, Canada: Piney Branch Press.
- Wolfe, J. (2002). Learning from the past: Historical voices in early childhood education (2nd ed., pp. 225-248). Mayerthorpe, Alberta, Canada: Piney Branch Press.

- Wolfe, J. (2002). Learning from the past: Historical voices in early childhood education (2nd ed., pp. 225-248). Mayerthorpe, Alberta, Canada: Piney Branch Press.
- Yiğit T. (2008) Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Montessori ve Geleneksel Öğretim Yöntemlerini Alan Çocukların Sayı Kavramını Kazanma Davranışlarının Karşılaştırılması, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. A Kabadayı).
- Yıldırım Doğru, S. (2009). Özel Eğitimde Kullanılan Alternatif Programlar (Montessori Yaklaşımı). *Türk Bilim Araştırma Vakfı Bilim Dergisi*, 2 (1), 107-116.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yörükoğlu, A. Değişen toplumda aile ve çocuk (7. baskı). Özgür Yayınları: İstanbul; 2007.
- Yücesan, Y. (2017). Montessori Eğitiminin Okul Öncesi Dönem Çocukların Problem Çözme Beceri Ve Problem Davranışları Üzerine Etkisinin İncelenmesi. Yüksek lisans tezi, Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Türkiye.

EKLER

Ek – 1: Katılımcı Bilgi ve Onay Formu

BİLGİ VE KATILIM ONAY FORMU

Değerli Öğretmenler;

Uzmanlar tarafından küçük çocukların eğitiminde yaygın olarak kullanılan çeşitli yöntemlere yer verilmektedir. Özellikle öğrenciyi merkeze alarak kendisine etkin olma imkanı sunulmak suretiyle yeni bir eğitim anlayışını benimsemiş olan yöntemlerinden biri de Montessori Yöntemidir.

Yürütmekte olduğum yüksek lisans tezim için, bu araştırmada "Özel eğitim öğretmenlerinin, Montessori Yönteminin kullanımına yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanmış bulunmaktayım. Tez araştırmamın hiçbir bölümünde sizlerden herhangi bir kimlik bilgisi istenmemektedir. Toplanacak olan bilgiler gizli tutularak kimseyle paylaşılma yönüne gidilmeyecektir. Araştırmada sizlerden elde edilecek bilgiler kişisel olarak değerlendirilecektir. Araştırmaya katılmayı kabul etmeniz halinde, sizlerle görüşme yapılacak ve bu görüşmeler kayıt altına alınacaktır. Araştırma sürecinde dilediğiniz zaman araştırmadan ayrılabilirsiniz.

Araştırmaya katkı ve zaman ayırdığınız için teşekkür ediyorum.

Bu araştırmaya katılmayı kabul ediyorum. Evet () Hayır ()

Saygılarımla

Yakın Doğu Üniversitesi Özel Eğitim Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi

Rıdvan EKİNCİ

ridvanekinci65@hotmail.com

0 543 879 34 65

Danışman

Doç.Dr. Mukaddes Sakallı DEMİROK

mukaddes.sakalli@neu.edu.tr

Ek – 2: Özel Eğitim Öğretmenlerinin Montessori Yönteminin Kullanımına Yönelik Görüşme Formu

Değerli Öğretmenler; bu araştırmada ‘‘Özel Eğitim Öğretmenlerinin Montessori Eğitim Yöntemini uygulamalarına ilişkin görüşlerinin ortaya çıkarılması’’ amaçlanmaktadır. Anketten elde edilecek bilgiler bu alanda yapılacak çalışmalara ışık tutacak ve kesinlikle gizli tutulacaktır. Sorulara vereceğiniz cevaplar ne kadar objektif olursa araştırma sonucu da o ölçüde doğru olacaktır. Gösterdiğiniz ilgiden dolayı teşekkür ederim.

Cinsiyet.....Yaş.....Mesleki Kıdem.....

1-) Özel gereksinimli çocuklara öğretim yaparken Montessori Eğitim Materyallerini nasıl kullanıyorsunuz?

--Kullanıyorsanız nasıl kullanıyorsunuz -- Kullanmıyorsanız neden kullanmıyorsunuz.

2-) Montessori yöntemini özel gereksinimli öğrencilerinizin programlarına nasıl uyarılıyorsunuz?

3-) Montessori yöntemini özel gereksinimli çocukların programlarına uygularken karşılaştığınız zorluklar nelerdir?

4-) Montessori yöntemini kullanırken sınıf ortamı düzenlemesini nasıl yapıyorsunuz?

5-) Montessori yöntemini kullanırken sınıf kontrolünü nasıl sağlıyorsunuz?

6-) Montessori yöntemini kullanımı özel gereksinimli öğrencilerde ne tür kazanımlar sağlıyor.

---- Psikolojik ---- Sosyalleşme ---- Bağımsızlaşma

7-) Montessori yöntemini kullanarak özel gereksinimli öğrencinin ailesi ile nasıl işbirliği yapmaktasınız?

8-) Montessori yöntemini kullanarak özel gereksinimli öğrenciye beceriyi ne kadar sürede kazandırıyorunuz?

9-) Montessori yöntemini kullanmanın öğrencinin problem davranışlarında etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?

10-) Montessori yönteminin özel gereksinimli öğrenciler üzerindeki etkisi üzerinde eklemek istedikleriniz nelerdir?

Ek – 4: Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurul Onayı**BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU**

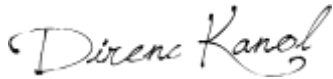
02.04.2018

Sayın Rıdvan Ekinci

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/EB/2018/68 proje numaralı ve **“Özel Eğitim Öğretmenlerinin Montessori Eğitim Metodunu Uygulamalarına İlişkin Tutumlarının İncelenmesi”** başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Doçent Doktor Direnç Kanol

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Raportörü

Not: Eğer bir kuruma resmi bir kabul yazısı sunmak istiyorsanız, Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na bu yazı ile başvurup, kurulun başkanının imzasını taşıyan resmi bir yazı temin edebilirsiniz.

İNTİHAL RAPORU

rıdvan ikinci

ORJİNALLİK RAPORU

% 14	% 14	% 3	% 8
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	docs.neu.edu.tr İnternet Kaynağı	% 8
2	acikerisim.selcuk.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	% 1
3	www.maviisiklar.com İnternet Kaynağı	% 1
4	Submitted to Abant İzzet Baysal Üniversitesi Öğrenci Ödevi	% 1
5	www.alternatifokullar.com İnternet Kaynağı	% 1

Alıntılan çıkart

Kapat

Eşleşmeleri çıkar

< %2

Bibliyografyayı Çıkart

Kapat